

Telegramm!!

Epen most érkezett meg a következő fontos sürgöny
Hatóságilag lezáratt
 haláleset miatt a mechanikai szövődő, gyár áruba bocsátatik, adjon el valamennyi női nagy kendőt minden áron. A gyár igazgatója.
 Vonatkózzal a fentebbi táviratra van szeresném ezennel tudomásul hozni, hogy
6800 darab Graziella női tavaszi és nyári

nagy kendőt,
 melyet a gyártól elárultatás végett átvettem,
esupán 95 krajczár
 rendkívüli olcsó áron adom el.

Azaz: Egy Graziella női nagy kendőt csak 95 krét mindenkinék, míg t. i. a készletben tart, eladok.
Még sohasem létezett. Ezen szinponpás kendőket bizonyára minden nő ismeri Graziella kendők néven, ennél fogva további ajánlatra nem szorulnak, miután a fentebbi ritka esemény, valamint a lehetetlen, rendkívül olcsó ár magában is elég ajánlat. — Ezen nagy női kendők különösen tartós Graziella pamutból vannak szőve, rojtokkal ellátva, pompás színekben és francia legdivatosabb árnyékolással készíte. **Vörös, fehér, drapp, skót, török, barna, fekete, kockás minden árnyékolással, kék és szivárányszínekben és min a készletben tart, készpénzért vagy utánvért mellett megküldnek.**

Ha valaki valóban mesészerű olcsó, nélkülözhetetlen kendőt akar, azonnal forduljon az alóli címre, mert a **Graziella-pamut**, a munkáit sokkal több került, mint amennyi az egész kendőért számitatik.
 Nélkülözhetlenek a kendők minden nőnek házában, utcán, sétán, gyógyhelyen, kertben, mezőn erdőben, valamint az uton. Cím:

Einzigé Filiale der Tücher-Weberei.
 Bécs, Innere Stadt, Kolowratring Nr. 9. V.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

több év óta hatályos szernek bizonyult szappó, napkenő, bőrtörök, bőrbaj és kelek ellen. Ez egy igen
Legfinomabb glycerin- szappal
 glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és életkíti a bőrt, és egy finom piperesszappal minden kívánt előnyvel bír. Darabja 35 kr.
BENZOL glycerin- szappan.
 Ára 35 kr.

Gyökönke szappan (Speik Seife) ára 35 kr.
Párisi hölgyor (legfinomabb poudre de rize)
 a bőrnek a leggyengédebb fehér szint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek úgy férfiaknak is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.

Kézmosó-por
 mandulazsappan és spermacéttól készíte, a legártatlanabb árcs- és kézbor-tisztító szer. — Egy doboz ára 50 kr.
Amerikai kantsuk-tyükszegyűrűk s essentia. Ára 60 kr.
Rouge végétal pirosító, ára 50 kr.
 Kapható Magyarország minden jelentékenyebb gyógy- és illatszertárakban, valamint a gyártótnál

KIEJ.HAUSER H. néli illatszerezés és vegyes (Sporgasse 3.) Grätzban. 4149 FŐRAKTÁRA.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, BUDAPESTEN, VI. ker., király-utca 12. sz. a.
 Hamisított párisi hölgyor-tól óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a fenti védjegy látható.

Az ipar csodája!!

Csak 2 forint 70 kr. EGYES-EGYEDÜLI

zseb-óra

amerikai Christor-aranyból.
CSAK EGYEDÜL

pótolhatja a valódi arany órákat.
 E csoda-óra, melynek járásáért kezeség vállalatik a közönségnél kedvelté tenni igyekeztünk, semmi esetre sem gyermek-óra, hanem legjobb munkásaink által szabályozott óra mindenki használatára, s képviselőnk HECHT VILMOS úr által csak 15 héten át adatik el csak 2 frt 70 krnyi fölötté mesés áron, hogy bárkinek módjában legyen ily órárt szerezni s azt megítélheti.

Továbbá minden egyén,
 ki ezen órárt megveszi, kap ezenkívül ajándék gyanánt tehát egészen ingyen

1 dísz-óraláncot legfinomabb arany-fajconban,
 1 óra-függvényt amerikai Christor-aranyból,
 1 pár készelő-csombot pompás kivitelben,
 1 dísz-medallion deviskkel és képekkel,
 1 pár fűgött brillant-utánzóttól,
 1 gyűrűt amerikai Christor-aranyból.
 Minden darab szekrénykébe van csomagolva.

Képviselőnk közelebe van ezen ajándékokat minden óra megrendelőjének ingyen mellécsomagolni.
 Paris, Boulevard de Temple 21. Egyedüli megrendelési hely: 7151

WILHELM HECHT,
 Bécs, I., Christinengasse 2.

30-ik szám 1883. BUDAPEST, JULIUS 29. XXX. évfolyam.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 3 * Kalföldi előfizetőkhez a postaiak megfizetésétől veldjű is csatolandó. félévre 4 * 3 *

Dr. SZABÓ JÓZSEF.

TUDOMÁNYOS életünk kitartó, legkiválóbb munkái közé méltán soroljuk a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem jövő évi rektorát, Dr. Szabó Józsefet.

Szentmiklósi Szabó József 1822 márczius 14-én született Pestmegyében, Kalocsán. Atyja akkorában érseki uradalmi kasznár, később főpénztárnok, anyja Hodosi Karácsonyi Anna vallásos, munkás, testi-lelki szép tulajdonokkal ékeskedő derék magyar nő volt. A szajvendélyes gazda, később lelkiismeretes pénztárnok, bokros elfoglaltsága közepette természetesen kevésbé foglalkozhatott családjával s így mint oly sok esetben, itt is az anyja volt az első benyomások iránt fogékony gyermek jellemére a legnagyobb befolyással. Eszméket az elme, könyvek, iskola és az atya olt belénk; az érzelmeiket, akarat-erőt, szóval a jellemet rendezes az okos anyja befolyásának köszönhetjük. A kilencz testvér között a legidősebb után következett József, ki édes anyjának kedvence volt, s már gyermekkorában is páratlan szorgalma, kitartása és akaratereje által tűnt ki. A gimnázium hat osztályát születése helyén a piaristáknál végezte. Tanulmányai között éveire nézve mindig fő volt a legfiatalabb, mint testére is legkisebb, de az érdemsorozatban a legelső. Nem csupán az iskola előirt tárgyaiban tűntette ki magát, hanem nagy tökélyvel gyakorolta a zene, ének, rajz, tánc és gyaloglás mestersegeit. Ez ügyeségek, különösen a zene gyakorlása, mindenestre nagyban előkészítették azon simaságot, mely Szabó Józsefet bármely társaságnak kedves tagjává teszi.

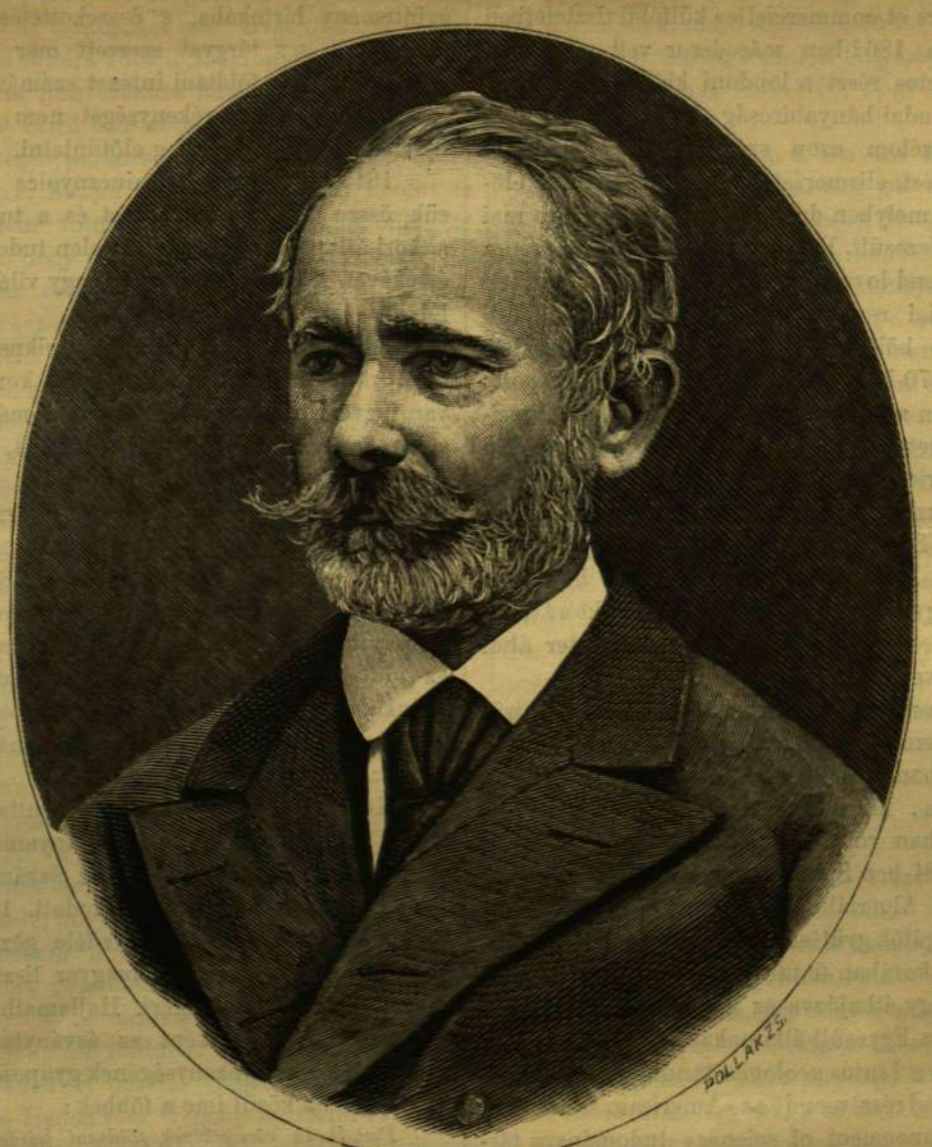
1837—8-ban Pesten két éven át a filozófiát, ezután három évig az akkori elv szerint, hogy a törvényt minden magyar embernek kell ismerni, a törvénytudományokat hallgatta, s 1842—3-ban be is végezte. Szabó bizonyára már akkor komolyan foglalkozott jövőjével, terveivel, mert felismerény a nyelvismertek nagy fontosságát, különösen a természettudományok terén: sajátjává tette a latin és görög nyelveken kívül a német, francia, olasz, később az angol nyelvet; úgy szintén a gyorsírás is.

A természettudományokhoz érezvén kiálló hajlamot, a bányászati pályát választotta és 1843-ban már ott találjuk a selmezi hallgatók sorában. A szünidőket értékesítendő, két hóna-

pon át gyalog bejárta Magyarország iparos vidékeit, Galiczia, Szilézia, Porosz- és Oroszország néhány kohó- és bányahelyét. Ez volt első nagyobb útja. Selmezen bányászóvendék társai, egy mint a lakosság művelt osztályának körei egyaránt szerették. Mint képzett zenész az akadémiai hallgatóság zenekarának karnagya; mint kitűnő táncos a bálók rendezője volt. Egyesíté a komoly tudományos törekvést a társas élet kelleméivel.

Az akadémia elvégzetével a kohászati szaknál Zsarnóczán, utóbb Felsőbányán nyert állami alkalmazást. E helyeken bő alkalmá volt kedvence tanulmányait, a vegytant, ásvány- és földtant egészen gyakorlati irányban is művelni.

1845-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók pécsi vándorgyűlésén az illető szakosztályban egy kohászati értekezéssel lépett fel, mely a jelenlévő szakemberek tetszését annyira megnyerte, hogy annak a nagy közönség előtt való ujonnan előadására kérték fel a fiatal 23 éves bányászóvendéket. Mint kellemes, ügyes előadó itt aratta Szabó József első diadalát. Innen kezdődik eredményekben gazdag tevé-

Dr. SZABÓ JÓZSEF. Először főnyelvé után.

A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADEMIA

folyó évi szeptember hó 1-sején huszonhetedik évfolyamát nyitja meg. Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük hogy az intézet célja: a kereskedői pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alapján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is, minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudományi, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még mellet az kereskedésbe lépéneket, az iskolától telhetőleg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — Az intézet igazgatását, szervezetét, tantervét, a felvételi feltételeket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kívánatra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő testületnek, valamint az intézet vezérbizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség elnyerését illetőleg.

Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak jogosítva, hogy hadkötelezettséget mint egy évi önkéntesek teljesítsék.

Az 1883/4. iskolai év elején az intézetnél egy évi kereskedelmi szaktanfolyam fog megnyitvatni olyan ifjak számára, kik gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítványt nyertek, és tisztán a kereskedelmi szaktudományokat egy év alatt elsajátítani óhajtják.

E tanfolyamról részletezsebb felvilágosítás egyszerű megkeresésre adatik. Budapest, váci körút 23. sz.) 1883. július 21.

A kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

Non plus ultra Kuba-kávé
 1 kilo 1 forint 80 kr.
 Kapható minden nagykereskedésben és minden jó kávéháznál.

Nyaralókba, utazásra és Sport-czikkék.

Durrant néki Flóbert-egyszerű és madár-egyszerű 7. 10. 12. 14. Flóbert-pisztoly 6-14. Célmozgató 10-12. 14. Vasfegyver 10-12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. 26. 28. 30. 32. 34. 36. 38. 40. 42. 44. 46. 48. 50. 52. 54. 56. 58. 60. 62. 64. 66. 68. 70. 72. 74. 76. 78. 80. 82. 84. 86. 88. 90. 92. 94. 96. 98. 100. 102. 104. 106. 108. 110. 112. 114. 116. 118. 120. 122. 124. 126. 128. 130. 132. 134. 136. 138. 140. 142. 144. 146. 148. 150. 152. 154. 156. 158. 160. 162. 164. 166. 168. 170. 172. 174. 176. 178. 180. 182. 184. 186. 188. 190. 192. 194. 196. 198. 200. 202. 204. 206. 208. 210. 212. 214. 216. 218. 220. 222. 224. 226. 228. 230. 232. 234. 236. 238. 240. 242. 244. 246. 248. 250. 252. 254. 256. 258. 260. 262. 264. 266. 268. 270. 272. 274. 276. 278. 280. 282. 284. 286. 288. 290. 292. 294. 296. 298. 300. 302. 304. 306. 308. 310. 312. 314. 316. 318. 320. 322. 324. 326. 328. 330. 332. 334. 336. 338. 340. 342. 344. 346. 348. 350. 352. 354. 356. 358. 360. 362. 364. 366. 368. 370. 372. 374. 376. 378. 380. 382. 384. 386. 388. 390. 392. 394. 396. 398. 400. 402. 404. 406. 408. 410. 412. 414. 416. 418. 420. 422. 424. 426. 428. 430. 432. 434. 436. 438. 440. 442. 444. 446. 448. 450. 452. 454. 456. 458. 460. 462. 464. 466. 468. 470. 472. 474. 476. 478. 480. 482. 484. 486. 488. 490. 492. 494. 496. 498. 500. 502. 504. 506. 508. 510. 512. 514. 516. 518. 520. 522. 524. 526. 528. 530. 532. 534. 536. 538. 540. 542. 544. 546. 548. 550. 552. 554. 556. 558. 560. 562. 564. 566. 568. 570. 572. 574. 576. 578. 580. 582. 584. 586. 588. 590. 592. 594. 596. 598. 600. 602. 604. 606. 608. 610. 612. 614. 616. 618. 620. 622. 624. 626. 628. 630. 632. 634. 636. 638. 640. 642. 644. 646. 648. 650. 652. 654. 656. 658. 660. 662. 664. 666. 668. 670. 672. 674. 676. 678. 680. 682. 684. 686. 688. 690. 692. 694. 696. 698. 700. 702. 704. 706. 708. 710. 712. 714. 716. 718. 720. 722. 724. 726. 728. 730. 732. 734. 736. 738. 740. 742. 744. 746. 748. 750. 752. 754. 756. 758. 760. 762. 764. 766. 768. 770. 772. 774. 776. 778. 780. 782. 784. 786. 788. 790. 792. 794. 796. 798. 800. 802. 804. 806. 808. 810. 812. 814. 816. 818. 820. 822. 824. 826. 828. 830. 832. 834. 836. 838. 840. 842. 844. 846. 848. 850. 852. 854. 856. 858. 860. 862. 864. 866. 868. 870. 872. 874. 876. 878. 880. 882. 884. 886. 888. 890. 892. 894. 896. 898. 900. 902. 904. 906. 908. 910. 912. 914. 916. 918. 920. 922. 924. 926. 928. 930. 932. 934. 936. 938. 940. 942. 944. 946. 948. 950. 952. 954. 956. 958. 960. 962. 964. 966. 968. 970. 972. 974. 976. 978. 980. 982. 984. 986. 988. 990. 992. 994. 996. 998. 1000.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műórák, földalója az első egyedüli kules nélkül felhuzható remontoir inga-órának stb. stb.

ÓRAK RÉSZLETFIZETÉSRE
 10 évi jótállás mellett.

Alapított 1847-ik évben. Alapított 1847-ik évben.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázlete. Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázlete.

Vadászat összes kellékei.

As egészseggel fentartásához D. F. v. párisi tartós szódavíz-gép tiszta időű szódavíz-önkiszáráshoz 3. 4. 6. 8. 10. mannyan
 frt 7. 10. 13. 14. 50. 17.
 Legjobb borok és szoda csomagja 2. — Víz-szivő gépezet tiszta tisztáltsáshoz 2.50. 3.50. 5. — Tűzháló melencsere 1.50. 2.30. 2.75. — Fagyáztartó gép mezeitűkkel 3. 6. 12. adagra
 frt 7.50. 11.50. 16.50.
 Kétféle fagyálatra frt 15.—21. Vaj-készítő vas hajókéssel 4.50.— és sajtdörög 1.50.—
 1.—4. — Szedron fűzőhoriz legyek ellen 1.—1.50. — Kézet és olajtartó 1.50.—10. — Új borsóhó szatira, a bors ceje nem pá.

kenysége, melyet a tanári, irodalmi és tudományos pályán mai napig egyaránt tanusit.

1848-ban a megalakult első magyar felelős miniszteriumba behívták a bánya-osztály kohászati szakához. 1849—1855 december végéig a budapesti tudományos egyetemen mint helyettes tanár működött s az ásványtanon kívül két évig a vegytant is előadta. Ez időben már bölcsészettudor volt. 1851-ben mint kormánybiztos első ízben volt a londoni iparkiallítás, hol kilencz hónapig időzött. Az egyetemi tanórákon kívül vasárnap előadásokat is tartott. Szorgalmas tagja volt a természettudományi társulatnak s a párisi Academie nationale agricole, manufacturiere et commerciale-nek.

1853-ban Havas Ignác tekintélyes fővárosi patriciusz leányát, Etelkát vezette oltárhoz, ki nek azonban gyászos halála boldog családi életének csakhamar végét vetett. Szabó két fiában s a szakadatlan munkásságban keresett vigasztalást.

1856—57-ben a budai fővárosi főreáliskola tanára, majd igazgatója lett.

1858-ban, az egy évvel az előtt megnyitott pesti kereskedelmi akadémiához hitták meg tanárnak, majd később 1859—60-ban Körner társával együtt az igazgatást vette át, míg 1860—1 és 61—2-ben, két éven át dr. Szabó maga vitte az intézet vezetését. E közben 1859 május 2-án, otthonát újra megalapítandó, másodszer nősült, Dulovics Valériát vezetvén oltárhoz.

1862-ben a budapesti tudományos egyetem rendes tanárának hivatott meg. 1860-ban jelent meg az első magyar nyelven szerkesztett egyetemi almanach s már itten mint ideiglenes tanárral találkoztunk vele. Ez időben már meg volt bizva az elmenőben levő Peters Károly elődjétől való átvétellel. 1860-ban tette török-és franciaországi utazásait s ugyanez időben lett a magyar tudományos akadémia levelező tagja s az «Academie nationale agricole, manufacturiere et commerciale» külföldi tiszteletbeli alelnöke. 1862-ben másodszer vett mint kormánybiztos részt a londoni kiállításon s több évig a budai bányabíróság elnöke is volt. Nem lehet czéлом azon számos bel- és külföldi kitüntetés, elismerést e helyen részletesen elősorolni, melyben dr. Szabó az időtől fogva mai napig részesült. Röviden: 1864-ben a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta; 1866-ban lett akadémiai rendes tag; 1863-ban a budapesti egyetem bölcsészeti dékánjának választották; 1870-ben kir. tanácsosi címet kapott; 1882-ben a francia akadémia tiszti jelvényeivel tüntette ki; 1883-ban az olasz királytól a Szt. Mór- és Lázár-rend lovagkeresztjét kapta; a magyarhoni földtani társaság elnökévé választották; «Szentmiklósi» nemesi előnévvel lett a magyar király által kitüntetve s a budapesti kir. magyar tudományos egyetem rektorává — egyenlő választás miatt — a miniszter által kinevezve.

Nevezetesebb tudományos utazásai közül fölemlitem a következőket: 1870-ben utazott Szerbiában, Görögországban különösen Syra, Santorin, Milos szigeteken. 1874-ben utolag Szerbiában volt.

1881-ben Spanyolországon át Afrika északi részébe, Algeriába ment s ott a francia természetvizsgálók gyűlésén szerepelt. Végre 1882-ben 60 éves korában fiatal erővel és kedélylyel utra kelt, hogy áthajózza az Atlanti-oczeánt, Kanadát és az Egyesült-államokat utazza be s tegyen reá nézve fontos geologiai tanulmányokat, egyszerű részvétendő az «American association for advancement of science» tudományos társulat vándorgyűlésén Montréalban.

Az eddig elsoroltakból látjuk, hogy Szabó

működése Magyarország művelődési történelmében főként két irányban lesz fontos: mint tanár és mint szaktudós. Évek hosszú során gyakorlatilag mivelte a középiskolai, akadémiai és tudományos oktatást, nemzedékek egymásutjánját nemesítette s bizonyára örömmel emlékezhetik vissza tanári pályájára. Szabó azok közé tartozik, kiknek nemcsak előadott tárgyak, hanem általában a természettudományok iránti érdeklődést és szeretetet sikerült fölbresztetni. Sokoldalú tapasztalatait beolvastotta elméleti előadásaiba. Előadása összefüggő, egész és világos; egyetemi hallgatói taláiban hasonlítják azt teljesen kiképződött viztista kristályhoz, melynek azonban a kellő megvilágítás életet is kölcsönöz. Hogy tantárgyait mint tapasztalati tudományokat közelebb hozza hallgatóinak érdeklődéséhez, tanítványaival évenként több tudományos kirándulást szokott tartani, mely alkalommal az előadásokat részben a szabad természetben illusztrálja. Helyén levő szigorúsága, pontossága, kötelességeinek hű megtartása, mint jó példány a jellem képzésére nem kis befolyást gyakorolnak. Mint egyetemi tanár teljesen tanszékének és intézetének él; ennek gyűjteményeit és könyvtárát hogy mennyire gyarapította, azt csak a hivatalos leltárak bizonyíthatják eléggé. Az előbb csak pár kötetből álló intézeti könyvtár az ő működése alatt 1600 leltári számra növekedett. A szűk dotáció — 600 forint, — melyből a könyvtárat, szertárt és gyűjteményeket kell fentartani és szaporítani s még egyéb folyó kiadásokat fedezni, természetesen alig engedte meg a legszükségesebb folyóiratok és kézikönyvek megszerzését. Szabó összeköttetésben levén az egész művelt világgal, sok nagybecsű német, angol, francia, olasz, spanyol, portugál s különösen amerikai munkát s különlenyomatokat kap, melyek egytől egyig az egyetemi intézet tulajdonába mennek át. Az ő ajánlékozása folytán jutott az egyetemi intézet egy értékes térkép-gyűjtemény birtokába, s összeköttetései által nem egy becses tárgyat szerzett már meg az egyetemi ásvány-földtani intézet számára.

Tudományos tevékenységét nem könnyű ily szűk keretben kellőleg előtűntetni. 1845-től 1883-ig harmincznyolcz év. Ves-sük össze a pécsi értekezést és a tudomány akkori állapotát a jelemmel, a jelen tudományos értékével. A gondolatok mily nagy világa tárul lelkünk elé e néhány szónál!

Szabó e nagy ciklus egyik tipikus alakja; az ő neve, működése e nevezetes korszakhoz van fűzve. Kir. magyar természettudományi társulat, magyar tudományos akadémia, orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése, földtani társulat, állat- és növényhonosító-társulat, — mindenütt megvan az ő munkásságának, szellemének emléke, érdeme. Szabó e 38 év alatt szorgalmas és hű munkása volt a tudományak. Több mint hatvan tudományos dolgozata látott ez idő alatt napvilágot, részint mint önálló munka, részint mint tudományos gyűjteményekben és folyóiratokban közölt tanulmány vagy értekezés.

Kedzetben a kohászat-bányászattal foglalkozott és megírta 1848-ban a «Bányaműszótár» német-magyar részét. Később az ásványtan, de főként vegyipar terén munkálkodott. 1860-ban ő volt, ki a Henger-és Barber-féle gőzmalmok lisztjeit vegyelemezvén, a magyar lisztiparnak már akkor nagy jövőt ígért. Hajlamaihoz mérten azonban lassanként az ásványtan, majd petrografia lett tevékenységének gyújtópontja. Idevágó munkái közül ime a főbbek:

Pest-Buda környékének földtani leírása. A m. tud. akadémia által Nagy Károly díjjal koszoruzott pályirat. Pest 1858.; A magyar alföld alakulása földtani tekintetben. Pest 1860.; Geologiai viszonyok

és talajnevek ismertetése. Kiadja a Magyar Gazdasági Egyesület. Békés és Csandáné. 1861.; Ásványtan alapvető aljai, különös tekintettel az ásványok gyakorlati meghatározására. Pest 1861. (mint egyetemi kézikönyv 1875-ben 3-ik teljesen átdolgozott kiadást ért és 39 ivnyi vaskos köteté nőtte ki magát); Egy continentis ismertetése és süllyedései Európa déli-keleti részén. Pest 1861.; Tokaj-Hegyaljai Album, melyet Török Istvánnal együtt adott ki. Pest 1867. (a magyar irodalom egyik legszebb díszmunkája ez: megjelent magyar, német, francia és angol nyelven, Keleti szép tájképeivel); Az ásványok olvadásának új meghatározási módja. Pest 1873.; Egy új módszer a földpátok meghatározására közetekben. Budapest 1874.; Magyarország és Szerbia néhány jellegző vulkáni közetének mikroszkopikus tanulmányozása. Budapest 1876.; Ásványtan. A szemléleti és gyakorlati módszer alapján középtanodai osztályok számára. Budapest 1877.; Az ivóvíz kérdése Budapestben. Budapest 1877.; Petrografiai és geologiai tanulmányok Selmecz környékéről. Budapest 1878.; A Gránát és Cordierit szereplése a magyarországi Trachitokban. Budapest 1879.; Urvölgy. Egy új ásvány. Budapest 1879.; Budapest geologiai tekintetben. Bpest, 1879.; Etude petrographique et geologique du terrain Trachitique de Tokaj dans le Nord-est de la Hongrie. Alger 1881. A trachitok makrografiai osztályozása. Budapest 1881.; On a new Microchemical Method of determining the Feldspats in Rocks. Mountréal, 1882.; Geologia, kiváló tekintettel a petrografiaira, vulkanizmusra és hidrografiaira, 700 ábra, 48 nyomtatott iv. Budapest, 1883.

Értekezései rendszeren német, francia vagy angol nyelven is merjelenek. Az európai természettudományi, különösen geologiai gyűléseken, kongresszusokon rendszeren részt vesz és többször tisztelték meg a társelnöki székekkel. Különösen az utolsó bolognai nemzetközi geologiai kongresszuson szerepelt tevékenyen. A földpátok lángkísérleti meghatározásának módszerét Francia-, Angolországban, sőt Amerikában is bemutatta és az ottani tudományos intézetek méltánylásban is részesítették. Különben tanulmányai egyik fő tárgyát Magyarország hegysegeinek uralkodó anyaga, a trachitok képezik. Legújabb munkájában, a «Geologia»-ban keresztülvitt új petrografiai rész és a közetek geologiai beosztása, mindenütt a legnagyobb elismerésre talál. Tudományos utazásai föltötte becsesek, mert nyelvismerete nemcsak nagymérvű, minden irányban kiterjedő tapasztalatokkal és összeköttetésekkel hozta kapcsolatba, hanem fáradhatatlan gyűjtő levén, sok szép anyagot hozott haza magával.

Szabó mint fővárosi bizottsági tag, a vizvezeték és kövezés fontos kérdéseinél maradó érdemekkel bír. Mióta ő lett állatkertünk elnöke, e szép, de oly mostohán pártolt vállalatunk is jobb időnek örvend.

Jelenleg Selmeczban geologiai és petrografiai tanulmányozásán dolgozik, s reméljük, hogy e becses munkája után még sok más fog következni.

SZONTAGH TAMÁS.

HAJNALI SÉTA.

A messze Bakonyok sötét rengetegje
A láthatár szelén egy kékségbe olvad;
Távol tó hullám elűlték, — előttem
Sikkok völgyek és hegyek váltakoznak.

Zúgó nádas zaja mély csendbe verődött,
Csak a tücsök czirpel, pitty-palatty kiáltoz,
S a levegő-égben elszálló paszirta
Hívja piczi társát magasra magához.

Toronymagas boglyák merevednek az égre,
Közepén a minap letarolt mezőnek,
Fenn egy béresfü hasal egymagában
Bámulva, a míg az aratók előjének.

Akkor megkezdődik a suhogó munka,
Es dalolnak közbe legények, leányok;
Ökrös szekerek is lomhán megmozdulnak,
Óreg béresgazdák ballagnak utánok.

S zaja kél mindennek a földön és légben,
Felébred álomból az egész természet,
... En a temetőben bolygok egymagában
S behorpadt siroknak halmaira nézek.

A távoli zúgás csak alig hallatszik,
Lágy zsongással olvad, mire ideérne,
... En egy piczi sirnak halmára borítok,
S téged látalak akkor a földön, a légben.

Fiatal életed, oh hogy! megsíratom,
Hogy szívembe nyílallkora elmuldál,
Szavad, mintha újra hangzanék előttem,
Kelnek körülöttem fojtott suttagások.

S azt képelem akkor, hogy te szóltál hozzám,
S a te szelid szavad csendült meg a légben.
Azt hordja a szellő virágról-virágra,
S azzal tűnik el a kéklő messzeségben.

SZOMAHÁZY ISTVÁN.

HADAS BALÁZS UR.

ÉLETRÉP.

Irta SZIVOS BÉLA.
(Vége.)

Történt egyszer, hogy a mint Markos János uram, Balázs ur egyik komájta, ballagna egy este valami disznótorból hazafelé: a Gátiek malma alól valami irigye megleste, s ugy főbe találta ütni, hogy föl sem kelt többet.

Ez az eset — levén az ilyesmi akkortáiban nem szokatlan — valami nagyobb feltűnést vagy megütközést épenséggel nem keltett. «A fejét czélozta, hogy meg ne sántuljon», mondá a közvélemény, s miután még a tettel ezt-amazt gyanusították, de semmit ki nem tudtak, — a diszes temetés után feledve lett a dolog, s egyszerűen napirendre tértek fölötte.

Balázs urra sem tett az eset valami mélyebb benyomást, kivált midőn megtudta, hogy a tettesnek semmi nyoma, s midőn meghallotta komájta szomorú végét, mindössze is ennyit mondott: «Na, János sem iszik többet. De ugy kell neki. Nem a szájába rágtam százszor, hogy ha tudja, hogy haragosa van, ne ögyeljen este a malom mellett, mert elűtik. Arra való az utca közepe, ott aztán ő is üthet, nemcsak más. Nem hitte. Na! ugy sem élhet örökké, legálabb elvetette a gondját. S jobb ha így hal meg, mintha soká nyavalyog.»

A temetésen azonban mégis gondolkozóba esett Balázs ur, eszébe vevén a pap eme szavait: «Senki sem tudhatja, mikor éri el a vég-órja.» Belátta annak lehetőségét, hogy ez a váratlan halál bizony ő rajta is megeshetik. E gondolatra megrendült egész valójában, — távolról sem a haláltól való félelem, — hanem, a mint majd kitűdődik — egészen más ok miatt. A tor alatt is nagyon szórtalan volt, még az ujonan tárgyalás alá került szomorú eset, s a gyanúsított tettesek feletti vitakozások sem igen érdekelték; hallgatott is oda, nem is; csak gondolkozott mélyen, mint ezt ránczolt homloka, mogorva tekintete s a pipájából dülő óriási füstoszlopok bizonyították. Egyszerre derültebb lett arca, s apróbb füstököt kezdett eregetni. Nyilván tisztába jött magával s a nagy problémát, a min fejét törte, legálabb részben megfejtette.

Midőn haza ment, egyenként előszedte valamennyi puskáját, pisztolyát, ütő, vágó és szuró fegyverét, szemügyre vette s markában sorra mérgette mind. Különösen soká nézegette az ősi rezes pалlost, meg-megsuhogtatta a levegőben, azután letette, egyet sétált, s megint csak felvette, közben-közben fejét csóválgatván. De ugy látszik, a pallossal nem tudott tisztába jönni, mert egyre tette-vette s nagyon nyugtalanul járt-kelt szobájában. Végre is, elégedetlenül kiver-ven pipáját, lefeküdt. Másnap ismét sorra emelgette, suhogtatta fegyvereit, s nagy dévankozások közt félre rakott egy puskát, négy pisztolyt, egy buzogányt, a rezes pалlost s egy másik kardot, mellé pedig egy tüllök puskaport és vagy 50 golyót. Azzal, roppantul pipázva, ismét elkezdett

döngő léptekkel járálalni. Mélyen gondolkozott s közben szeretetteljes szemeket vetett a kirakott fegyverekre. Egyszer azonban, hirtelen határozattal megállott a fegyverhalom előtt, felkapta a pallost s gyorsan visszaakasztotta a tüllök alá, a hol állani szokott, mondván: «Igy lélek!» — azzal kiköltött az udvarra a kocsisnak:

— Te!

— Mit para' nemzetes uram?

— Haladj tüstént, semmirevaló, Tollas komámhoz, azután, ha józan volna, hívd elő. — Egyik lábod itt, a másik ott! Mondjad neki, hogy ha van tintája, azt is hozza elő.

Nemsokára csakugyan előjött Tollas ur, kissé keresztbeálló szemekkel ugyan, de máskülönben szokatlan józan állapotban.

— Nem vagy részeg? — üdvözlé őt Balázs ur. — Csoda!... Azonban szeretem, mert most észre lesz itt szükséged.

— Hogy-hogy? Balázs komám, hiszen... — Ne fecsej! Ül le! Van-e tintád?

— Üm! Van hát, itt van a zsebemben ni, tán csak... — Ne járjon a szád! Nagy sorom van most. Ül le, aztán ird! Ott a tollseprő, csinálhatsz abból pennát.

— Mit írjak? Hát egy kis szíverősítő nem akadna?

— Azután ihatsz. Előbb megírod a testamentomat.

— Testamentomat?! tán veszedtet érzed, komám?

— Tollas! annyit mondok, hogy ne loesogj bele a beszédembe, mert a falhoz talállak mázolni, — hanem ide hallgass, egy hangot el ne téveszsz a mondasómból s ird le ezeket: Rendelem és parancsolom, mely szerint ha halálom bekövetkezik s eltemetésemre kerül a sor, koporsómba — mely diófából készüljön — mellem tegyenek egy puskát, négy pisztolyt, egy buzogányt és egy kardot, azonfelül pedig ezt a csomó puskaport és golyóbist. Jól megérted! Ezeket az eszközöket már kiválogattam, s ime szemed láttára ebbe a szekrénybe zárom. Sem én, sem más ezekben addig hozzá nem nyúl.

Érted? S ird bele abba a testámentomba, hogy ezen végső parancsolatomnak eleget tegyenek, mert!... No, jól van!... Ezt az ősi kardot is szerettem volna velem eltemettetni, nem is tudom, hogy nyugszom e nélkül siromban!... Mert ez volt az én legkedvesebb fegyverem. Őseim ezzel hasgattak szét nem egy-két német meg nagy koponyát. Ott volt már ez Diószeg alatt is, meg a Vérvölgynél... Dicső idők!... Hiába! Az én életemben nem lett rá jó idő... Azért mégis, ne temessék el ezt velem. Nem, ne temessék!...

Itt Balázs ur elhallgatott, rendkívül bus arccal lépdelt le s fel szobájában, — mint egy szomorú oroszán, — még pipáját is félretette, s oly megható volt egész viselete, hogy még Tollas is elálmélkodott rajta, s nem látta czélszerűnek a szent csendet zavarni, csak csutoráját piszkálta a penna száraival.

— Ugy van, — szólott ismét Balázs ur, — ugy van. En is hasznát tudtam volna e kardnak venni! De nem járt rá jó idő... Hasztalan!... Na, ird! Ne töltsük az időt hiába. ird, a mit emondtam. Nem, — megállj! Azt ird még bele, hogy ezt az ősi kardot, — mivelhogy gyermekem nincs (most jutott eszébe, hogy harezias gondolatai közt elfelejtett megházasonni) — az unokaöcsémre hagyom. Lehet, hogy jobb idő fordul rá, mint én rá, és derek gyereknek is nézem. Nem hazudtolja meg a nemes Hadas vért. Tegnap is láttam az utcán, hogy két, magánál nagyobb gyereket megkergett. Az anyja sem bír vele. Ebből ember lesz... Irjad!

— Hiszen, komám, ezt mind megírtatom, de hát a vagonod néhely... — Mit? Micsoda vagonom! Ne okoskodj, ahhoz semmi közöm. Ne félj, akad koprára eb. Csak azt ird le, a mit mondtam. A mi borom marad, ha még akkor megleszel, — azt megírtatom. Egyébre ne legyen gondod!

Szegény Balázs ur! ideje is volt, hogy végrendeletét megtette, s hogy arról, a mi szívet a halál gondolatán nyomta, idejekorán intézkedett.

Nemsokára e végrendelettel után, egyszer csak beállit hozzá Paskuli, a félszemű vén cigány asszony, s nagy hálálkodások után, záporos módjára sirva elbeszéli, hogy ő épen most jön az angyalházi pusztról, a hol a csaplósné nyavalyatörös leányát kuruzsolta, s a csárdában kihallgatta a betyárok beszédét. Mert ott ivott Rácz Miska, három lovas betyárral, meg Kancsi Pistával, a ki csak olyan kapeza-tolvaj. Ez a rossz Pista, — zokogó Paskuli, — fulladna meg a holló a kancsi szeméttől, — ez esküdözött mennyre-földre, hogy nem megy a héttől ki: rákúlde a nemzetes uram házára a veres kakast. A többi akasztófavirág megbiztatta, mert haragszanak nemzetes uramra, hogy...

Balázs urnak elég volt ennyi, nem hallgatott tovább a vén banyára, — kinek jutalmul egy sánta malacozt adott, — hanem elkezdett háza tornácán örömteljes izgalommal, rengő lépésekkel fel s alá sétálni. Valami haditerven törté a fejét, a mely csakhamar kész is lett, mert széles orcáján majdnem mosolyra vonódtak, s magában dörmögve megmósolt:

— Várjatok semmirevalók, majd rászédlek én! Már a tanyámat nem bántjátok, mióta olyan gazembert tartok benne, mint ti magatok, most már háj kellene? Jertek csak ház-gyujtani, jertek, majd ennetek adok! Csak huzogó kivül tágasabb, ugye, mikor sejtitek, hogy itthon vagyok? Ne, ne féljete, majd segíték ezen is!

Azzal nyergelt, s utját a tanyájának vette, menet fünek-fűnek hirdetvén, hogy haza sem jön vagy két hétig.

Nem ment azonban a tanyára korántsem, hanem csak a kádarsai csárdáig, ott elcsapta a lovát legelni, maga pedig beült iszogatni. Így várta be az estét, mikor is szép esőnösen hazalovagolt. A lovát bekötötte Dörgő komájához, maga pedig nyakig fegyverben, gyalog a házág sompolygott, beugrott a trágya-kerítésen, hátulról az udvarba, s ott egy kazal tövében, szemközt a házzal, állást foglalt. Hasztalan; nem jött, nem mozdult semmi, egy egerészó kanduron kívül élő állat nem mutatkozott. A gönczöl rudja is nagyot fordult már, még sincs semmi. Végre a kakas is megszólalt s elkezdett pitymallani.

— Már nem jönnek a gazemberek, — dörmögő magában Balázs ur, — tán büzt éreznek. Na, megálljatok, rajtam ki nem fogtok! Azzal szép csendesen ismét kimászott a kerítésen, Dörgő kománál lóra ült, s még sötételt elhagyta a várost. Hajnalra megint a kádarsai csárdánál volt, azon elhatározással, hogy ott megpálkázván, kilovagol a tanyára aludni, estére pedig hazajön ismét s lesbe áll.

A terv eleje, a pálkázás, sikerült is kitűnően, de már a program többi részétől — talán épen e miatt — eltérés történt. A virrasztás meg a jó törkölypálkinka hatalmas étvágyat csinált Balázs urnak, ugy hogy a tanyáig sokalta volna már kiállni, minél fogva elhatározta, hogy itt fog reggelizni. Vevén azért egyik puskáját, a csárda udvarán egy nagy tyukot ledurrantott, s ráparancsolt a csaplárnéra, hogy azt menten megfőzze gulyásosan. Erre meg bor kellett. Volt is, pedig épen a Balázs ur szája-ize sze-

rint való, s addig-meddig, hogy egyszer bizony csak dél lett. Balázs ur megint meglőtt egy tyukot s vendégeskedett estig. Ekkor aztán meglehetősen derült kedélyhangulatban lovára ült, s a tegnapi módon — a kazal tövében lesbe helyezkedett.

Egy darabig csak ment is a lesés kifogástalanul, de addig szemlélgette Balázs ur a futó esilagokat, a gőnzöl és fiastyuk állását, míg

jöttek, hanem valami más tolvajok, kik itt előtte husz lépésnyire kiásták a házát.

Balázs ur majd feldöntötte a kazal tégében.

— Csuffá tettek! — ordítá, — el ne merje kend beszélni! S azzal kiugrott a kerítésen, szaladt Dörgő komához, lovára kapott, s veszett vágatással megindult szokás szerint a tanyájára, hová ilyes esetekkor kihúzódott.

lédei, a lovat még vergődve, Balázs urat pedig mellette holtan. Egyik kezében még akkor is ott volt az elszakadt kantárszár, a másikban pedig a fokos.

Körülötte néhány sirály csapongott nagy siránkozva, ezüstszerű tollaikat fel-felborzolta a szél. A Kadarecs mocsáiraiban, ingó nádbuzgányok, kardforma sáshegyek közt, számtalan béka zengő lárját csapott, a dobos gém dobot

A KÖZTÁRSASÁG SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE PÁRISBAN, A JULIUS 14-KI NEMZETI ÜNNEPEN.

szempillái lassanként megnehezdedtek s végre teljesen leragadtak. Szóval, — mit himezzünk-hámozzunk, — Balázs ur bizony elaludt.

Hajnalban a Vágó szomszéd lármájára ébredt fel: «Nemzetes szomszéd uram! nemzetes szomszéd uram, keljen fel, baj van!»

S hát a mint fölveti szeméit, pillantása legelőbb is a ház végén tátongó lyukra esett, melyen a kelő nap bekandikált a kifosztott kamarába. — Hát bizony nem a gyujtogatók

De nem érhetett ki. Sokkal távolibb és magánosabb helyre jutott most, mint a tanya.

A mint ugyanis a Kadarecs hidján vágatott volna keresztül, a rozzant hídészka letört a nehéz roham alatt, s a ló hátulja leszaladt a támadt nyílson, pedig oly szerencsétlenül, hogy az esésben az egyik puskálahoz elsült s szegény Balázs urat halálosan találta.

Igy találták meg dél felé a Radó uram cse-

bibicz, vizityuk jajgatott, az ég aljáról mennydörgés moraja hallatszott.

Mint valami távoli csatazaj!

Ilyen harezias zene mellett szenderült szegény Balázs ur örök álomra, a ki egész életén át kereste a harezot és egyszer se találhatta meg.

Arcozán soha az előtt nem látott meglegedés kifejezése honolt. Nyilván az lehetett utolsó gondolata, hogy legalább fegyver által, magához

mejtő halállal mulik ki e békében tespedő világból.

A KÖZTÁRSASÁG SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE.

A Bastille bevételének évfordulóját július 14-én évek óta megüli a francia nép s ez alkalommal a «nemzet ünnepét» rendezesen a köztársaságra vonatkozó jelentőségű valami különös ünnepélyekkel kötik össze. A jelen évben, midőn az évfordulón a magyarlátogatók is jelen voltak, az ünnep kiváló része volt a köztársaság óriási szobrának leleplezése a róla elnevezett téren.

E szobor maga, melyet Páris városa a Morice testvér szobrászok által készítettet, kilencz és fél méter magas s 28 méter magasú talapzaton áll. A talapzat francia márványból készült, ugyanabból, mely az operaszínház homlokzatán levő szobrok anyaga; Echaillon-ból hozták a kődarabokat s Párisban művésziesen faragták ki. Legalul van egy oroszlan-szobor, egy választási urna s egy nagy pajzs, rajta az első köztársaság évszáma: 1789. A talapzat körül tizenkét dombormű a forradalom és köztársaság nevezetesebb eseményeit, köztük a Bastille bevételét ábrá-

HUNNIA PÁRISBAN.

CLAIRVIN GYÖRGY ALLEGORIKUS RAJZA A MAGYAROK PÁRISI FOGADATÁSA ALKALMÁBÓL.

zolja; itt van a város czimere e fölirattal: «A francia köztársaság dícsőségeinek Páris városa». Félmagasságban három márvány-szobor van, melyek a Törvény, Igazság és Béke jelképezői s a talapzat felső részén a demokrácia jelszavai: «Liberté, Egalité, Fraternité» (Szabadság, Egyenlőség, Testvériség). Az egyes részeket folyondárok s arany díszítések kötik össze. Maga a köztársaság szobra egy komoly nőt ábrázol bronzba öntve, frigiai sípkával, arany-pártával és babér-koszorúval; baljával ruháját fogja, jobbában magára emelve olajfaágat tart, a béke jelvényét.

A leleplezés, bár a kormány alaki nehézségek miatt nem képviseltette magát ez alkalommal hivatalosan, a legnagyobb ünnepélyességek közt ment végbe. Több mint kétszáz ezer néző jelent meg s számtalan testület és egyesület hozta el koszoruját, úgy hogy azok az egész talapzatot elborították. A városi tanács elnöke végezte a leleplezés szertartását a jelen voltak lelkes éljenzései között, melyekbe azonban, mint hasonló tüntetéseknél Párisban már pár év óta mindig, az anarkhisták némi zavart igyekeztek keverni, de a mit nem igen vett számba az ünneplő

FALU VÉGÉN. — TÖLGYESY ARTHUR FESTMÉNYE UTÁN.

nagy tömeg. A leleplezés után nagy csapat-szemle volt a boulognei erdőben s végül népies mulatságok.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy e szobor Franciaországban az első, melyet a köz-társaság kikiáltására óta már közel száz esztendő folyt le.

FALU VÉGÉN.

Tölgyes Arthur festménye.

Nem a népszimű, nem is Tisza-Eszlár hozta dívatba a magyar falvakat. Az egyszerű emberek ez egyszerű lakótanyái régen voltak már kedvező tárgyai a magyar képzőművészetnek. Ritka magyar festő megrajzolta el, hogy egy-egy részletet, egy-egy jelenetet vászonra ne tett volna a magyar faluból, melynek oly idylli légköre van s mely oly csábítólag kínálkozik a festő ecsetére. Sőt vannak festők, kik művészetük súlypontját helyezték a falusi genre-re, az alföldi tájra, szerény házikóival, szelid, békés környezetével.

Meg is van a magyar falunak a maga jellemzete, ép úgy mint a normandinak, a svájcinak, a németalföldinek. Azok az alacsony vályogházak, betakarva náddal, szalmával, apró ablakaival, a mikben lányos háznál rozmarin-gyagya zereda-cserép illatoz, a keményen olykor a gólyafészekkel, az udvaron az elmaradhatatlan bodzafával és gémes kuttal, olyan kerítés-sel, mely csak azért van, hogy tessék-lássek, nem pedig, hogy át ne jöhessen rajta valaki, az udvar végében a szerűvel, istállóval, baromfi- és sertés-állal s mindezekben túl egy kis veteményes kerttel, — ilyenből áll a magyar falu, melyek ugy csoportosulnak a templom körül, mint a csirkék a kórl körül. És e házikók a legtöbb helyen hátukkal fordulnak az utcára, s befelé néz az ablakok, — a mi tán még keleti eredetünk maradványa, mert vendégszeretet sehol nem található igazabban, mint ezekben a kis házikókban, melyek pedig mintha haragudnának az egész világra.

Ez a falu vége is, melynek rajzát az alkalommal bemutatjuk, magán viseli a magyarság jellegét. Látszik, hogy festője szeretettel gondolt rá, a mikor festette. Még a cigányjátort sem feledte el, mert hisz az is a magyar falu végéhez tartozik, valamint a szénás szekér, mely lassu tempóban dőcög a poros uton haza felé.

Festői újabb nemzedékünk egy kiválóbb tagjának, Tölgyes Arthurnak egy régebbi képe ez, melylyel már évek előtt reményt keltett tehetsége iránt, s mely reményt ő azóta folyton igazol.

IZLÉS ÉS SZAGLÁS SAJÁTSÁGAI.

(Újabb vizsgálatok nyomán.)

A felsőbbrendű állatok ésmészó csatornájának bejáratánál két pontos őrálló áll, kik mint szigorú vámtisztviszték vizsgálják meg minden élelmiszert s nem engednek a csatornába semmi olyat, a mi hátrányos lehetne az egészségre. E két lelkiismeretes őrálló: az izlés és a szaglás. A tapintás, továbbá a látás és a hallás közt e két érzék a közbeneső állomást foglalja el. Legtöbb tekintélyvel bír a látás és a hallás, legkevésbé a tapintás.

Hogy valami tárgy izlelhető legyen, vagyis izlésünk arról ítéletet hozhasson, okvetlen szükséges, hogy annak anyaga érintkezésbe jöjjön nyelvünk és szájpaddalunk vizrészekével, s a vizrészt azt az anyagot ugy a hogy fölolvassza, mert a föloldhatlan testek nem izlelhetők s a teljesen kiszáradt nyelv szintén elveszti izlési tehetséget. Vannak azonban bizonyos tárgyak, melyek habár a vízben nem oldatnak is föl s rendszerint nem izlelhetők, ha borban vagy más erős folyadékokban oldatnak föl, erős zamatot árasztanak ki.

A szaglás működése abban áll, hogy valamely tárgy túlfinom párázatát veszi föl kisebb-nagyobb mértékben, maga az illat nem egyéb, mint az illető tárgy parányainak a lehető legparányibb részecskére fölcsúszott szétáradása. E mellett tanusodik az a tény, hogy sok szagtalan anyag, a hőnek kitéve, illatot bocsát ki, s a legerősebb illatok azon testekből áradnak

ki, melyek közönséges hőmérsék mellett is illékonyak vagyis gáztartalmuk. Ha például azt mondjuk, hogy a hervadt róza elvesztette illatát, ez másképpen ugy fejezhető ki, hogy illékony anyaga elpárologván, csak mintegy váza maradt meg.

Mint az izlésnél mulhatlan kellék a nedvesség, ugy a szaglás tulajdonképeni érzéke az orrgörbület felsőbb csatornáiban létezik, a mit bizonyít az is, hogy ha valamit megszagolni akarunk, a levegőt erősen fölcsívjuk. Hogy ez illékony parányok mennyire finomak és áthatók, azt kétségen kívül be lehet bizonyítani. Egy gramm bizam husz éven keresztül nyitott ajtó és ablakok mellett is oly áthatón szétárasztotta illatával a szoba légkörét, hogy azt folyvást egyaránt lehetett érezni, s mikor husz év múlva megmérték, nem vészett semmit sem súlyából.

Azt kell hinnünk, hogy az ember van megajándékozva a leghatalmasabb izlési képességgel, de a szaglási érzék élessége más emlősöknél erősebben van kifejlődve, különösen pedig a husevőkénél. Az ember például élelme kiválasztásánál alig veszi igénybe a szagérzékét, míg ellenben a husevők főképp erre támaszkodnak. Az ember inkább a levegőt tisztaságérzésével, a mennyiben a tapasztalat megtanította, hogy a kellemetlen bűz egészségére nézve ártalmas hatással van. De e tekintetben is sok állat előnyben van az ember fölött, a mennyiben már a szagérzék közvetítése mellett távolról megérik a szagmágyt s mintegy megszagolják a veszedelm közelését. A zerge például szél irányában soha sem jó lőtávoldal. Fogalmunk sem lehet az állatok finom szagérzékéről; e tekintetben annyira felül állanak fölöttünk, mint a menyinyire mi őket túlszárnyaljuk az értelem képességével.

Sajátságos, hogy az állatok nem eszik meg a rothadt anyagokat, de a bűzös kigőzölgéstől nem undorodnak. Van azonban mégis olykor-olykor példa arra is, hogy szagérzékük a miénkkel egyetért, de ez az önvédelem fegyvere náluk. Vannak kigyók, melyek oly bűzt terjesztenek maguk körül, hogy egyetlen állat sem meri őket megfáradni. Állat, ember egyaránt undorral fordul el a szagos görénytől, mert annak kipárolgása oly rettenetes, hogy közelében még az állat is elájul.

A szagérzék rejtélyes uton-módon némi összeköttetésben áll az izléssel, habár a tudósok ez összeköttetésről még eddig hiában kutatják. De meggyőződhetünk erről mindjárt, ha orrunkat erősen befogva, valami zamatos tárgyat veszünk számba; ugy találjuk, hogy annak alig van valami zamata. Szemünket behunyva, orrunkat befogva nehezen tudnók megmondani, hogy micsoda tárgyat adatak számba. Az az öreg asszony, ki mikor orvosságot szedett be, orrát befogta, bármennyire nevesenek is rajta, nagyon bölesen eszelekedett, s az a tudós, kitől e közleményt átveszszük, erre nézve igen érdekes példát hoz fel. San-Domingo szigetén van egy keserű-gyümölcs, az amargo-dulce vagyis keserű-édes. A mint a gyümölcsös harapunk, iszonyuan fanyar, de aztán mindjárt édessé válik. A san-domingói szerecsenek az irigység sem foghatja rá, hogy természetűdások volnának, de azért a tapasztalat megtanította őket, hogy ezt a fanyar-édes gyümölcsöt ugy élvezhessék, hogy csak édes zamattal érezzék. A mint beleharapnak, behunyják szemüket, befogják orrukat s így aztán a gyümölcs rossz ízét nem érzik.

Általában azt tartjuk, hogy a mitől szájpaddalunk s nyelvünk izlése undorodik, az rendszerint körülmények közt nem lehet jótékony hatással testünk szervezetre. Itt azonban számos kivételt sorolhatnánk elő. A vadállat nehezen határozza el magát s legfőképp csak iszonyú éhség veheti rá, hogy valami mérges tápszeret bevegjen, még ha azt kellemes illata ajánlaná is. A tudomány emberei még most sincsenek teljes tisztában azzal, hogy a szájnak mely alkatrészei különböztetik meg az izlés különböző és változatos érzéseit, a mennyiben ezzel nemcsak maga a nyelv, de a szájpaddal és az iny egyaránt dicsékedhetik. Ha például a szájpaddal valami édeskeserűvel, például citromlével bekenik, vigyázza, hogy az a nyelvet ne érintse, a nyelv ez érzést mégis megérez, míg ellenben ha a szájpaddal maró keserűvel kenik be, a nyelv arról tudomást sem vesz,

a boszantó érzést nem osztja meg. Gyémántkereskedők vétel előtt «megizlelik» nyelvökkel a drágaköveket s a drága nemese érzeket már nyelvök képes osztályozni; ezt azonban hajlandók vagyunk azon testrészt érzékeny tapintási képességének tulajdonítani. A téboly egyik legközönségesebb tünete a megromlott izlés, mikor pl. az a szerencsétlen mohón fal föl minden undorító, bűzös anyagot, vagy másfelől minden táplálékot visszautasít.

Az éhség, mitől méltán borzadunk, tulajdonképen a gyomorban székkel csak szilárd anyag jelenléte üzheti el onnan. A tápszerből teljesen kifogyott indusok éhségök csillapítására földet esznek; a déli államokban vadászók égett csigahéjból készített labdacsokat hurcolnak magokkal, hogy legyen mivel megtölteni gyomrukát, ha a pusztán kőboróval, kifogyóknak az élelemből. A kamcsatkaik fűrészpont-kernek a halzsírba, ha a tápszer fogyatékán van, a czingalési veddák fabájjal keverik össze a mézet, ha más tápszerhez nem férhetnek. A szomjuság is voltaképen a gyomor kínja, habár erre a kiszáradt torok és száj figyelmeztet is, hiányozván a kellő folyadék a vérérdényekből. Több állatot ismerünk, melyek soha sem isznak, elegendő nedvességet vévén magokhoz részint a légből, részint tápszerükből. A regent-parki állatkertben van egy papagály, mely ötvenkét év alatt egyetlen csópp vizet nem ivott. A kigyók évszámra el tudnak élni tápszer és víz nélkül, s e miatt a legkisebb kellemetlen érzést sem bántja őket. Egy természetűdős kísérletet tett valami bogárral s a tápszer és víz nélkül három esztendőig húzta el az életet.

Némely tárgynak szaga és ize, ugy szólván, azonos, ugy hogy akármelyik érzékkel jöjjön s érintkezésbe, az azt mindjárt fölisméri. Ilyenek például a növényi olajok. Ha a mosus növényt erősen megszagoljuk, a második beszívás alkalmával az illatot alig érezzük. Az egyéniségek sajátosságok fogékonyasága e két érzék iránt igen különböző s csakugyan megfejtethet. Némelyek bizonyos virág illattól elájulnak; továbbá arra is van eset, hogy bizonyos italok elleni undor egész családoknál örökös gyanánt szállott át utódokról utódokra. A hőség jelentékenyen előmozdítja mindkét érzék élességét, a hideg pedig eltoppija; tudvalevő tény, hogy a finom borok kellemetes illata s finom zamata a túlságos jég-behűtés által élvezhetetlenné válik.

A mint a természet lépcsőin alább-alább szállunk, e két tehetség fokoként mindinkább satnyul, ugy hogy kétséges, ha vajjon a csuszó-mászók, halak és rovarok rendelkeznek-e az izlés és szaglás valódi finom érzékével s az étel-válogatás nem-e egyedül tapintási érzékük eredménye? Mint a látószervekkel nem bíró teremtmények üldözik zsákmányukat, kerülük a hálót s a látó képességhez tartó működést is teljesítik s mindezt fokozott érzékenységgel folytán, mint például a megvakított denevér s a sodronyok közt is biztosan megtalálja utját, így a kigyó villás nyelve, a rovar csánya az izlés külön érzéke nélkül is kiválaszthatja a maga élelmi szerét. Még csak el sem lehet képzelnünk, hogy a madarat hirtelen elnyelő kigyó a miénkhez hasonló izléssel élvezné ezt a pompás falatot, s még ez sem fogyasztja el a rothadt állati húst. Némely héjazatoknál ugy mutatkozik, mintha lenne némi fogékonyaság a szag iránt, de a görösői vizsgálat ezeknél nem fedezett még föl szaglási szervnek semmi nyomát sem. A csethalnál az orrlíkek a fő tejelőre helyezték a nagy alkotó által, de ez csak azért van, hogy a bevett vizet ismét kifújassák s általában a halaknál a látszó orrlukak inkább tisztító medrekül tekinthetők.

Ha bizonyos foku nedvesség kívánatát a szag felfogására, tulbő nedvesség teljesen lerontja azt. Kevés halnak van nyelve, így hát izlések sem lehet kifejlődve, kiváltképen ide sorolhatjuk azokat, melyek szalagokkal táplálkoznak, mint például az aranyhalak. Izlés tekintetében a madarak is alacsony fokon állhatnak, mert nyelvök nagyobbra kemény s érző idegek híján érzéketlen is. Így hát nem annyira a tápszer izlésére, mint inkább annak gépies elfogyasztására alkalmas a madarak nyelve. Az oroszlan és táleza-csiga nyelve külső szerkezetre nagyon hasonlít egymáshoz, amaz előbbinek csaknem rovátkos nyelve elválasztja a bőrt a hústól, a húst a csontoktól, míg a táleza-csiga ráspolys nyelve leráspolja mintegy a tengeri növényt, de izelő idegekre ez utóbbi állat nyelvében nem találunk.

JOLÁN.

ANGOL REGÉNY.

Irta BLACK WILLIAM.

HARMADIK FEJEZET.

A tengeren.

— Igazán bámulatos, hogy összebarátkozik az ember így a tengeren, a hajón! S hogy kiismeri egymást!

E nem épen új észrevételt a fiatal Leslie Archie intézte Winterbourne Jolánhoz, a mint harmadnap nehányad magokkal a társalgóban ültek. Az észrevétel nem volt új, de a fiatal ember ugy látszott némi súlyt helyez rá, mert ismételte, mikor a hajó dőlégetől megrémült gyöngébb idegzetűek kabinjaikba vonulva, ők ketten maradtak.

Igazán bámulatos! Az ember egészen küismeri utitársait s megmondhatja: állandó barátságú válik-e uti ismeretségök. Bálók s ebéd-ek erre nem alkalmasok; a mit ott kötünk, csak ismeretség. A tengeren szorosabban egymásra vagyunk utalva. Igazán, ha meggondolom, hogy még tegnapelőtt nem is ismertük egymást — s ma már elfűri tőlem is, hogy óra hosszat beszéljek Lynnrről, családomról, barátaimról s minden dolgomról.

— Biztosítom önt, — mondá Jolán, — hogy nagyon halás vagyok érte! Ön nélkül egészen el volnék hagyatva.

Teny, hogy nehéz, viharos két napot élték át a biskayai öböl szelén s attól délre s miután hajójok kissé nehéz járátu volt, meglehetősen meg is voltak viselve. Grahamné egészen eltűnt a látathatárról; férje is csak néha volt látható; Winterbourne, bár elég jó tengerész, kabinjában — közvetlen a fedélzet alatt — nem tudván aludni éjjel, napközben való szunyókálással igyekezett azt pótolni. Így Jolán, a ki a tenger járásában s a viharban akart gyönyörködni, többnyire a fedélzeten levő társalgóban ült, a hol, ha Leslie nincs, merőben idegenek közt lett volna. Az ifju azonban kitartó hű lo-vagjának bizonyult; udvarias, előzékeny, de szint oly tiszteletteljes is; szőnyegeket hozott lába alá, megigazította székét, ha félre billent; egy párszor karját is meg merte fogni, ha a hajó ingadozásai miatt megtáborodott; de soha nem engedett meg magának a legkisebb illetlen szabadságot sem. Valóban felséges látvány volt: egyik oldalán a tengerszínig lecsüggő terhes felhők fekete gomolygását, másik oldalán a felcsapódó habtorlatok fehér tajtékárját nézni, a mint napüztöten vörös és narancsszín szivárvány-lángokra gyülogott.

— Azt mondják, 84 fok hajlattal jár a hajó, — szölt Leslie Archie.

— Valóban? — mondá komolyan Jolán; — de én nem értem, mit tesz az.

— Én sem értem tökéletesen, — felelt az ifju, — de olyan jól hangzik. Hanem annyit tudok, hogy nővérem Gibraltárig nem dugja ki az orrát. Kegyed nagyon jó tengeri utas, Winterbourne kisasszony.

— Elég gyakran kellett szűgyelnem miatta magamat. Ma is egyedül voltam nő az ebédnél; inkább nem is ebédtem többé. A kapitány is mindig kaczag rajtam.

— Na, most nem igen lesz kaczagó kedvben.

— Hogyan? veszélyben forgunk?

— Oh nem; de egy khronométer esett a fejére s bevágta a homlokát. Azt hallom, nem tört esontól, csak a húst hasította fel.

— Szegény! Csak nem lesz nagyobb baja?

— Dehogy! Katonadolog. — Ne nézzem meg, Jolán kisasszony, vajjon el tudott-e aludni Winterbourne ur?

— Ne bántsa. Talán, ha elszunyadt, felköltené. Inkább beszéljen még arról az úrról, barátjáról, a ki önmek mentora volt — s a ki engem annyira érdekel.

— Melville Jackról? Oh, története legérdekesb részét még el se mondtam, féltemben, hogy nem hinné el.

— Hát olyan hitetlennek látszom? — szölt Jolán, fölpillantva. Szemeik találkoztak, de csak egy percze.

— Azt nem hiszem; de tudja, vannak valószínűtlen dolgok, s ha én önmek Bell asszonyról kezdék beszélni —

— Tehát Bell asszonyról akarok hallani valamit, — mondá Jolán, szeliden parancsoló modorában. — Már ismerem egész Inverness és vidékét; ismerem Lynnt és lakóit; minden tisztán áll előttem, csak még a főszemélyt nem ismerem.

— Kit?

— Hat Bell asszonyt.

— Oh, ő nem főszemély. Annál sokkal igénytelenebb. Aztán nem is Lynnben lakik, hanem Gressben.

— Tehát Gressben — ez is valami, kezdtek, folytassa.

— Csakugyan elbeszéljem? Nem fogja el-hinni.

— El fogom.

— Különbem remélem, személyesen is meg fogja őt ismerni.

— Gondolja?

— Szándékom megkérni Winterbourne urat, hogy béreljen ki a környéken egy lapost, vadászatra; akkor kegyed is eljö a tanyára. Ha atya szereti a fajt-vadászatot, annál jobb helyet arra keresve sem találhatna. Ott meg fogja ismerni kegyed Melville barátomat is, a kinek tulajdonkép Monaglen-i Melville volna a jogos czime, s az is fog lenni, ha Bell asszony addig él.

— Ismét Bell asszony? Beszéljen hát róla. — Azon kezdem, hogy Bell asszony tulajdonkép Bell kisasszony, mert hajadon, csakhogy mrs-nek hívják, mert idősecske, a mellett gazdag s tekintélyes modoru hölgy. Egykor szakácsné volt Melville-éknél, régen, sok év előtt, mikor még az öreg Melville is élt. Ertelmes nő volt, olvasni is tudott, a mi a felvidéki szolgálók közt ritka. Szakácskönyveket olvasott s új kísérleteket tett a főzés terén. — Láthatja, miss, hogy hősnőm életrajza nem igen hősiesen indul.

— Csak folytassa.

— Nagyon ügyes szakácsnő lett, ámbar a Melville-háznál nem igen nagy tere volt. Később Edinburgba ment s ott egy vendéglőbe állt szolgálatba, a hol oly előmenetelt tett, hogy nemsokára főszakácsnévé tették. Nagy bért adtak neki. Kriska (ez a keresztnéve) féltette keresménye egy részét, s küldözgetett belőle olykor gressi szegény ismerőseinek, mivel magának nem volt semmi rokona, sem közeli, sem távoli. Egyszer történt, hogy egy gazdag öreg angol érkezett Edinburgba s épen abba a vendéglőbe szállott, a hol Kriska volt a főszakácsné. Az öreg ur beteges volt s ránézve semmi sem volt fontosabb a világon, mint a jó konyha. A Kriska főzte annyira megtetszett neki, hogy ajánlatot tett: jöjjön hozzá, főzzön neki élete végéig s ő ráhagyja minden vagyonát — mivel nem voltak örökösei. Kriska meggondolta, elfogadta, de volt esze: ügyvédhez és közjegyzőhöz ment s biztosította a szerződést. — Folytassam, miss Winterbourne?

— Mindenesetre. Mindebben még semmi hihetetlen. Szükség-e mondanom, hogy hiszem?

— A mi következik, még különösebb. Végre a gazdag öreg ur meghalt (jóval később mint előre gondolni lehetett) — s Kriskára, ki akkor ötvennyolcz év körül lehetett, rámaradt a vagyon, körülbelül 4000 font évi jövedelemmel. Kezdődött aztán nagy hajsza; a kérék seregesen jelentkeztek; öreg és fiatal, mind ostromolta Kriskát; de «Kriskának van esze» — szokta mondani, — szeretném, ha tőle magától hallaná kegyed! Addig is kérje meg nővéremtől, vagy mondjon csak ennyit: Kriskának van esze! — meglátja, hogy mindjárt ráismer e mondsára. A többi közt lord — is megkérte, nem a mostani, hanem az előbbi lord, — mert tudni való, hogy a — lordok vagyoniilag egészen zátonyra jutottak. De «Kriskának volt esze», még akkor is, mikor az öreg — herceg, barátja — lord nevében levélben kérte meg Kriskát; a levelet Bell asszony most is ereklyekép őrizi. A lord azt kötötte ki, hogy nyolcz hónapig évenként Londonban lakhassék, neje a «lady» pedig falun maradjon. De Kriskának van esze — s hajadon maradt.

— S aztán?

— Aztán Gressbe visszament, hol fiataliságát töltötte, mert ő nagyon gyöngéd, érzékeny szívű, sőt több annál, mint kegyed mindjárt látandja. Főlkereste barátomat, a fiatal Melville-t, a kinek az apjánál szolgált volt, s a ki épen akkor egy új mentori állást keresett magának. De Kriska csak rá tudta beszélni, hogy maradjon.

— Azt nem hiszem; de tudja, vannak valószínűtlen dolgok, s ha én önmek Bell asszonyról kezdék beszélni —

jon otthon s fogadja be öt gazdasszonyának. S úgy tudja vinni a dolgot, mintha Melville a legnagyobb szolgálatot tenné neki, hogy az ő pénzen beruházásokat tesz Gressben, a falusiakat segíti, iskolát tart s azt vezeti, mind a Kriska pénzével. Kriska oly tiszteletteljesen bánik vele, hogy elhiteheti vele, hogy ő az ur a házban s észre sem veszi, hogy mindenben azt teszi, a mit Kriska akar. Pedig mondhatnánk, nem könnyen bánható s vezethető ember Melville. Kriska pedig rakja élére a sok pénzt s lesi az alkalmat, mikor lesz eladódva Monaglen, a Melvillek ősi birtoka, hogy azt megvegye s birtoktalan gazdáját Monagleni Melville-t tegye ismét, mint ősei voltak. Meg is lesz az!

— Ön jó barátságban van Melville ural? — Oh, ő sokkal fölöttem áll; de azért jó barátságban vagyunk.

A vihar egész délután sem csillapult; s a hajó csak úgy dőlt erre-arra. Egy kis baleset is történt. Winterbourne ur és Leslie Archie ketten ültek a fedélzeten s vizhatlan kendőikbe burkolózva szivarozni próbáltak, mikor egy óriás hullám majd felfordította a hajót s átcsapott a fedélzeten és kiesie mult, hogy keresztül nem buktak a korláton. Leslie úgy beszélt el, hogy csak ő bukkott volna keresztül, de evet módjára megkapaszkodott. Azonban Winterbourne még jobban át volt ázva s Jolán — a kit nem akartak meggyesztetni, de ki belétozott az igazságba — meg volt győződve, hogy apját csak Archie mentette meg. Azért egész este szokatlanul hálás és figyelmes volt az ifjú iránt, sőt kedveért még a vacsorához is lement, ámbár a nők közül senki sem volt az asztalnál kivül. A vacsora ugyan jóformán kárba veszett. A leveses tálat egy szél- s hab-roham ledöntötte s tányér, kés és villa úgy ugrált és tánczolt az asztalon, hogy megfogni se lehetett. De Jolán azért egész nyugodtan s oly szívvelyesen beszélgetett Archievel, mintha csak testvérek lettek volna.

Másnapra jobb idő következett; harmadnapra pedig egészen kiderült s ég s tenger kéken mosolygott. A távolban feltűntek Afrika partjai — s Grahanné is előbújt a kabinjából, elegáns ruhájában s firtózott fejjével és úde mosolyával. — Mikor érnek Gibraltárhoz? — kérde, — s ki száll ki a partra?

Jolán nem nagyon gondolt a politikával, mégis angol büszkeség töltötte el keblét, mikor a gibraltári erődöt megpillantották; mikor a hajó kikötött, kiszálltak, s megmászák a sziklaidalt. Hazája földén érezte magát s örült, hogy angol hölgyeket láthat — az őrség tisztjeinek nejeit és leányait — bár napbarnította arczokkal, de az angol vonásokkal s angol kifejezéssel szemekben.

S mily gyönyörű éj volt az, mikor a szürke sziklától ismét tóra hajóztak a Földközi-tengerre! A hold teljes fényében ragyogott, az utasok nagy része a fedélzetre tödült, kisebb-nagyobb csoportokat alkotva. Grahanné a legnagyobbiknak a középpontja volt, a férfiak — kivált a fiatalja — mind körül gyülekeztek. Archie meg is jegyezte, hogy nénye a férfiak, — Jolán a gyermekek bálvány. De azért férfi is volt Jolán körül — épen ő maga!

A Földközi-tengeren szebb napok derültek utasainkra. A hullámok lágyan ringaták hajójukat a világóceánról elzárt tenger hullámain. A társaság a nap nagyobb részét a fedélzeten s a közös szalonban tölthette. Járta is a társalgás s mulatság minden neme. Daloltak, zenéltek, tánczoltak, cziczáltak. A katonatisztek nagy szerepet vittek a hölgyek körül. Egy műkedvelő fotografus is volt a hajón, a ki a társaságot kisebb-nagyobb csoportokban, mindenféle összeállításokban levette.

Jolán, bár feltűnés nélkül vonulva vissza,

kevesebb részt vett mind e — magukban ártatlan — mulatozásokban, mint többi utitársnői s különösen barátnéja Polly, Graham ezredesné, a ki az eleven társaságnak mintegy központja volt. Jolán vagy magában tett egyszerű sétákat a fedélzeten, a mik testgyakorlatnak is beillettek, gyors léptekkel merve hosszába szászor, két- vagy ötszázszor a kis arenát, melyet a fedélzet nyujtott, vagy atyjával s legtöbbször Leslie Archieval félre ülve a szalon vagy a fedélzet egy sarkában, beszélgettek, terveztek, multról, jövőről. M. kálapitották, hogy ha ismét hazatérnek Angliába, Winterbourne ur majd észkon, Skótföldre, Lynn környékén, egy kis vadászterületet bérel s ott töltik majd az év egy részét, a vadászdényt, mikor fajdra meg szarvasokra lehet vadászni, s az milyen multság lesz mindnyájuknak. Jolán tudta, hogy ez a terv mindenek fölött tetszeni fog apjának, a ki minden tervet örömmel fogad, a mi őt Londontól távol, a világtól félre-eső elrejtett zuga viszi. Örömmel is fogadta a Graham ezredes által említett tény, hogy épen ipának, Lynn lordnak, a Polly és Archie apjának van egy All-nam-ba nevű vadászterülete, vadászakkal közepén, melyet rendszeren bérbe szokott adni s mely a jövő idényre még valószínűleg nincs kiadva. Leslie megmagyarázta Jolának, hogy All-nam-ba régi gál vagy kelta név, annyit tesz mint Tehén-mező, ámbár tehenek már nincsenek rajta s érdekes előadást tartalmaz

JOLÁN. — AZT MONDJÁK SÁ FOK HAJLATTAL JÁR A HAJÓ, MONDÁ LESLIE ARCHIE.

tott a régi kelta helynevekről, melyektől a skót felvidék csak úgy hemzseg, de melyeknek ma már alig van jelentőségük. Jolánban a regényes iránti hajlamot erősen felébresztette e felvidéki hagyományokkal és mondákkal, s alig várta, hogy valóban beleélhesse magát azokba, ne csak képzeletben.

Gibraltár után harmadnap eljött az idő, hogy a liverpooli váróteremben a szegény anyának adott ígéretét teljesítse. A virágokat az egész uton loosolgatta, de biz azok mindamellett is hervadásnak indultak. Gibraltárban némi friss virágot is szerzett hozzájuk, s most a tenger egy pontján — melyet ő az igazán képzelt, kiszórta a virágokat. Nem akart valami nyilvános vagy ünnepélyes eseményt csinálni a kegyes s szívbéli megemlékezés e tényéből, melyet ő egészen komolyan vett, de mások talán nevésgesnek találták volna. Azért ki sem hozta a virágokat kabinjából, hanem annak a tengerre néző kis kerek ablakát nyitotta ki s úgy szórta a virágokat a jászva, lágyan ringó hullámokra. Vajjon eltálatla-e az anyjától anynyira siratott kis lányka sírhelyét? Vajjon az anya a távolból látta-e őt, tudja-e: mily híven teljesítette megbízatását? ...

Jolán szeméi könybe lábadtak s míg a virágokat gyöngéden szórta, imádkozott s könyei perogtak úde arczán.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* A század kezdete. Most, midőn már a 19-ik század végéhez közeledünk, nem érdektelen megemlítenünk, hogy a század elején igen élénken vitatták, vajjon az 1800 január 1-én vagy 1801 január elsején kezdődik-e? A vita végre a lipcsei egyetem bölcsészeti kara elé került, mely egyik legtekintélyesebb tagját, dr. Hindenburg Károlyt, a természettan tanárát bizta meg véleményével. A tudományosan megokolt nézet 1801 január elseje mellett nyilatkozott, a nézetet a fakultás is elfogadván, az a legolvasottabb lapokban közöltetett.

* A szabadság óriási szobra, melyet Franciaország ajándékoz az Egyesült-Államoknak, 150 lábnyi magas talapzaton fog állani. A szobrot a new-yorki kikötő előtt nagy állítják fel, hogy az a tengerből látszások kiemelkedni.

* Róma közvetlen környékét, hol ma a kopár «Campagna» terül el, az olasz kormány művelés alá akarja vétetni. E czélból az egyes birtokokat kisajátítja, avagy a birtokosoknak 20 évi adómentességet ad, oly feltétellel, hogy földjüket művelni fogják. A mecsőket mind kiszárítják. Hasonló erőszakteket tesz a kormány Ravenna környékén is, hol a régebben híres, de ma már igen megromlott erdőt kivágják s helyén gabonát fognak termesztetni.

Agyu-óriások az angol partok védelmére. A napokban tettek próbálvéseket a Dover-part védelmére felállított 81 tonnás ágyúkkal. Az egész város izgatottságban volt, mert attól félt, hogy a megvárakoztatás következtében a sziklák egy része le fog omlani. Egy óraok óriási füstfelhő s lángoszlop emelkedett fel s nemsokára mennydörgésszerű durranás hallatszott. A 17 mázsa súlyu golyó három másodperczel az elsütés után, egy tengeri mérőföldnyi távolságban, csapott a vízbe. A lövés hatását — féltöltést: 225 font löport használtak — alig érezték Doverben. A második lövés — 336 font löpor — a golyót négy mérőföldnyire röpítette. A lövés hatása borzasztó volt. A világítótorony lámpájának egyik üvegtáblája ezer cserépre törve hullt alá. Doverben egy kis földrengésfélét érezték. Még borzasztóbb volt a harmadik lövés (teljes töltés, 450 font löpor). A golyó az ágyúcső egyenes állásánál fogva félmérőföldnyi távolságban csapott a vízbe, melyet, mint egy óriási hal, jó sokáig szelt át. A golyó még nem jutott a vízbe, midőn mennydörgésszerű borzasztó durranás remegtette meg egész Dóvert. A világító torony hüvelykútságsága összes üvegtáblái esőrompólve hulltak alá, szintugy majd minden ablak a városban és a föld megrendülését

az egész Doverben tisztán lehetett érezni. A szakértők meg voltak elégedve a kísérletekkel.

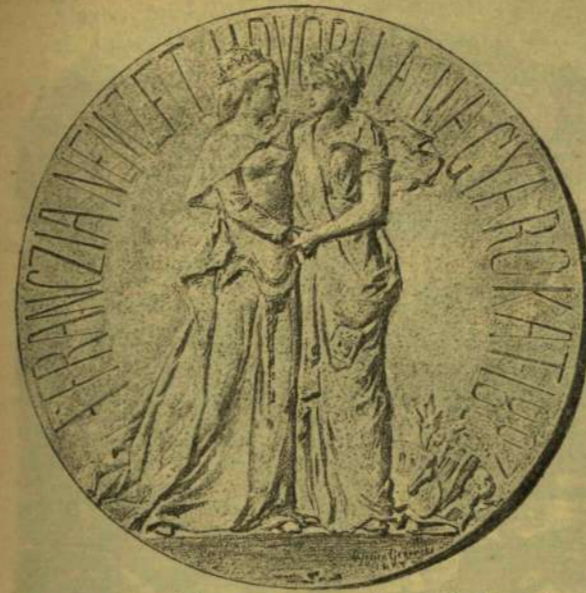
* Szociálisztikus drámát írt Michel Lujza, a hírhedt igazató nő, «Veres kakas» czím alatt. A színművet Párisban már a télen előadják.

* Alagutat akar készíteni a Gibraltár szoros alatt egy francia társaság. A kérvényt már benyújtották a spanyol kormánynak, mely azt kedvezően fogadta.

* A brit associatio jövő évben Montrealban (Kanada) tartja meg vándorgyűlését. A fő kirándulási pont a híres sziklaheység lesz az Egyesült-Államokban, honnan Chikagón s a Niagara-zuhatagon át térnek vissza; a kirándulás két hetet vesz igénybe.

* Indiai benszüllötteknek Angliába teljes kényelemmel és vallásos szertartásuk megtarthatása mellett való utazására külön társulat alakult Bombayban. Külön gőzös szállítja az ind tanulókat, kereskedőket s turistákat, melynek tisztjei s matrózai mind az előkelőbb kasztokhöz tartozó indok lesznek. Gondoskodnak továbbá arról is, hogy Londonban s más nagyobb angol városokban az ind hitnek megfelelően berendezett olesó fogadókat legyenek.

* A fagyalt tulajdonképi feltalálója egy a 17-ik század közepe táján Párisban élt olasz limonade-kereskedő, Culltelli Propok. Ó fagyos gyümölcsöket, jeges kávét is árult. A fagyaltot jelen alakjában Vatel, Condé herczeg híres szakácsa, honosította meg. Egy ideig még jeges sajtot is ettek s a fagyos gyümölcs csakhamar a nép közt is elterjedt. A fagyalt maga sokáig uri étel volt, annyira, hogy XIV. Lajos egy forró nyári nap egy új fagyalt receptjeért 30,000 frankot fizettetett ki.

Francia emlékérem a magyarok párisi látogatása emlékére.

A FRANCZIÁK A MAGYAROK PÁRISI KIRÁNDULÁSÁRÓL.

Majd minden párisi lapnak van egy rokonszenves szava, melylyel a magyarok párisi kirándulásáról megemlékezik. Örömlük fejezik ki a barátságban ama tanúsága mellett, mely másfél száz magyar ember látogatásában nyilvánul s szerencsés gondolatnak mondják ily módon ápolni a különböző nemzetek közt a szíves jó viszonyt, s ajánlják követendő példagyánánt. A magyarok, — írják a francia lapok — megmutatták, hogy szeretnek bennünket s meggyőződhetnek, hogy mi is szeretjük őket.

Páris egyik legtekintélyesebb képes lapja, a «Monde illustré» szintén egész czikkel szentel e látogatásnak, közölve egyuttal ama képet is, melylyel a magyar vendégeket meglep-ték, valamint az emlékérem rajzát, melyet az ő tiszteletükre verettek s melyből mindegyik kapott egy-egy példányt. Az előbbeni Magyarország látogatását mutatja a francziák-nál, allegorikus csoportozatban, a vasuti kocsi-ből kiszálló Hungaria koronás alakjával, ki elé az őt fogadó francziák levett kalappal-közelednek, míg egy csikós ruhába öltözött alak a vasuti kocsi ajtaját nyitja ki.

A czikk, melylyel a nevezett lap a magyarok látogatásáról megemlékezik, következőleg hangzik magyar fordításban, melynél a franczia lapnak a magyar neveknek használt irmodorát is megtartottuk:

«Egy 150 tagból álló magyar utazó társaság látogatta meg Páris-t a múlt héten. Magyarországi több barátja, értesülve érkezükéről, bizottságot alakított fogadásukra. Elnöke Lesscps, alelnöke Henri Martin volt s a «Nouvelle Revue» szerkesztőségében tartá összejelöveleik, melynek helyiségeit előzőeken szívesseggel engedé át Edmond Adam asszony.

«Megérkezésük napján Lesseps urhoz mentek a magyarok, ki azonban egyik gyermeke súlyos betegsége miatt nem fogadhatván őket házában, visszaadta a látogatást az «Arany Oroszlán»-nál, a hol szállva vannak. Még az nap megjelent Hugo Viktornál, ki őket a legnagyobb szívelyességgel fogadta s megvendégelte. Este a Grand Hotelben társas lakoma volt, a melyen közel háromszázan vettek részt. Felkösöntéseket mondtak fölvaltva Henri Martin, Pulshy Ferencz, a magyar muzeumok igazgatója, Lockroy, Sasz, magyar író, és Ubach. Ekkor osztották ki a vendégek közt Clairin festő ez alkalomra készült allegorikus rajzát, s azt az emlékérmét, melyet Zichy Mikkel, a nagy festő emlékére, barátai Gouzien Armand és Godebski Ciprián urak készítettek.

«A nagy nemzeti ünnepen a magyarok is jelen voltak, egy számukra fentartott külön tribünön, este pedig sétahajókázást tettek a Szajnán, a hajótársaság által előzőeken folyánlott hajókon. Saint-Hilaire Geoffroy személyesen vezette őket a Jardin d'acclimationban, borral vendégelven meg őket. Nemzeti színházaink közül ama kettő, mely jelenleg nyitva van, egy-egy esti előadásukat nekik ajánlották: az opera a «Faust» két fölvonását és a «Korrigane»-t adta, a zenekar Berlioz Rákóczi-indulóját játszotta, mely hangos tetszés-zajt idézett elő. A Comédie Française-ben csaknem az egész

személyzetnek alkalmá nyílt bemutatni magát vendégeik előtt. Sophokles, Corneille, Hugo, Molière nevei ragyogtak a színpadokon s Got, Delaunay, Coquetin, Mounet-Souilly, Tirion urak, Samary, Bartet, Lerou, Martin, stb. ur-hölgyek játszátk a főbb szerepeket. Egy fölvonás közben Dudley kisasszony megjelent fejár palástban a színpadon s Bornier Henri úrtól egy szép üdvözlő költeményt szavalt, mely bizonyára megtalálta az utat vendégeik szívéhez. Egész este megelégedésüknek adtak kifejezést az előadással, háromszor is kihíván a kitűnő szereplőket. Ezek örömmel ragadták meg az alkalmat viszonzni Magyarország udvariasságát, melyet ez akkor tanusított, midőn a Comédie Française két évszázados ünnepe alkalmából üdvözlő iratban adott rokonszenvének kifejezést.

«A magyarok itt időzése egy bankettel végződött, melyet ők rendeztek viszonzásul az őket érkezésük napján megvendégelt gazdáiknak s melyre estély következett a «Figaro» szerkesztőségében. A párisi tartózkodás emléke bizonyára nem fog elmosódni emlékezetükből: a képviselők, írók és művészek, ha majd visszaternek hazájukba, melyet mi igazán szeretünk, beszélni fognak a fogadtatásról, melyet nekik a mi hazánk készített, és az a barátság, melylyel a magyar nemzet irántunk viseltetett, bizonyára még erősebb lesz ezután.»

A MAGYAR UTASOKHOZ.

Bornier Henrik költeménye, a «Théâtre Français»-ban szavaltá: Dudley kisasszony)

Ti, a kiket nemes és szép érzés vezet,
Soha nem látott, mind szíves ismerős,
A testvér Párisal fogjatok itt kezét,
Isten hozott művészet-képviselő!

Magyar barátaink! Hazánk és hazátok
Egynél gyászt ért, egyenlő diadalt,
Érénye közös volt, balsors ha jött rájok,
Szabadságért együtt ébredt, együtt tart!

Te lovag, és hősi, és költői nép Te,
Szerencséd ölelt, vagy sötét csillagod,
Szívünk, jelünk hurja, nemde megrezdült-e,
Tárogatód zengvén mélabus dalod!

Hányszor látjuk, ha elfog egy édes álom,
Kelet küszöbén e tündér országot,
A hatalmas Dunát, az örvényt, a zátonyt,
Szőke Tiszán a nevető hullámot!

Itt lebeg, itt lebeg a magyar szép róna,
Mondakör van arról és hű történet,
Arnyon, kődön rémlik, halljuk halk távolba
Attila paripái hogy nyeritnek!

Körös buja füve, Kiskunság pusztája,
Délibáb ragyog a verőfény alatt,
Kalásztól hullámos, rengő tenger árja,
Hol golya kerepöl, s a daru krugat!

Itt vagy honn magyar nép, színanary becsület,
Jövő diadalra növelvén fíad,
E vért alatt líheg tiszta, szabad léget,
Szerelme tiszta, mint szíve, mely szabad!

Művész, költő! Isten hozott Molière-hez,
Egykor — híven mondja az emlékezett —
Babérkoszorutok járult ünnepehez,
Molière háza fentartá nevetek!

Isten hozott! Racine-hoz, Corneille-hez,
Viktor Hugo-hoz, kiben Corneille újra él,
És mindaboz, a kit költői láng illet,
Jut, nem jut neki egy borostyán-lévé!

Köszönet a kegyért, hogy ide jöttetek,
Buzdított is lesz diadalmi harczban
Mindarrak, mit Frankhon tisztel, áld és szeret
Búszke ősökben, nemes fiaiban!

SZÉKELY JÓZSEF.

A LEGNEVEZETESEBB ROBINZONÁD.

Defoe «Robinzonról» irt híres regényében, mely 1711-ben jelent meg először, s mely azóta a világ minden nyelvén számtalan kiadás-

ban jelent meg s ma is a legelterjedtebb ifjúsági olvasmányok egyike, az angol szerző egy Selkirk Sándor nevű matróz élete viszontagságait vette mintánál, kit kapitánya, mivel vele összezorrent, a Csendes-tenger egy lakatlan szigetére tett ki, hol Selkirk csaknem öt éven át kinlódott magánosan, míg végre Roger kapitány ráakadt s Angliába hozta. Ujabban ismét gyakran beszélnek el a világhírűvé lett regény alapját képező eseményhez hasonló dolgokat, ugynevezett Robinzonádokat, de ezek közt bizonyára egy sincs érdekesebb és nevezetesebb, mint Pine és négy neje regényes története, melyet most akarunk olvasóinkkal megismertetni.

1569-ben ápril 3-án indult el Plymouth nevű angol kikötőből egy English Vilmos nevű kereskedő Kelet-India felé. Kíséretében voltak a matrózokon kívül 12 éves fia, két évvel idősebb leánya, két szolgáló, egy néger rab-szolganó és Pine György, könyvvizsgáló. A 450 tonna súlyu hajó igen jól volt felszerelve minden szükségessel. A Jöreménység fokán túl Madagaskár sziget környékén több napon át tartó vihar támadta meg őket s a hajót október 1-én egy sziklás part felé vetette. A hajó tulajdonosa és kapitánya, továbbá ennek fia s a matrózok csónakra ültek, hogy a zátonyokon át parthoz jussanak, de mindannyian a habokba veszttek. Pine, főnökének leányával, a két szolgálóval s a rabnóval még a tört hajón maradt és csodálatos módon megmenekedett. A hajó ugyanis nehányszor a zátonyhoz ütdőtt s ott hirtelen megakadt. A könyvvizsgáló és négy társa vontató kötelek segítségével eljutottak a parthoz s itt csakhamar egy kis folyó torkolatához, mely a vihar ellenében magas sziklaktól védve, csendes vizű vala.

A megmenekült nők a kiállott rettegés, aggodalom és kimerültség miatt a parton lefeküdtek, míg Pine rothadt fát szedve össze, tüzet gyujtott, hogy ruháikat megszársítsák. A könyvvizsgáló ezután elhagyta a javveszéköl leányokat s a parton kutatott a hajótöröttek után, de hiába. Este a parton összeszedett hajótárgyakkal visszatért társaihoz, kik már őt miatta is aggódva, nagy örömmel fogadták. Vadállatoknak és vadembereknek semmi nyoma sem volt észrevehető s így egyelőre csak elelemről kellett gondoskodniok. A hajóroncs sok mindennel ellátta őket. Onnan hoztak deszkákat, köteleket, vitorlákat, azután tüzet gyujtva s matróz-öltönybe burkolózva lefeküdtek, mialatt a néger nőt örül állították. A több napi nyugalanság után mélyen elaludtak s egész addig aludtak, míg a nap már magasan állott az égen.

Csodaszép reggelre ébredtek. A tenger egészen nyugodt volt. A parton résztint kivette, részint a vizen közel uszkálva, sok holmit találtak a hajóról. Pine a leányok segítségével sok mindenfelét buzott a partra. A mi nehéz volt, azt szét darabolták vagy kiszedték a ládákból és szekrényekből. Csakhamar sem ruha, sem fegyver, sem háztartási eszközök tekintetében nem volt hiányuk. De annál érezhetőbb volt az élelmiszerek hiánya, mivel a sósviz megment-hettek, elrontott, úgy hogy eleinte csak két-szeresült ettek. Később azonban hoztak élő baromfiakat is a hajóról s egy kis ketreczet készítettek számukra. Az erdőben sok madarat löhettek. E kedvező helyzet által felbátoritva, Pine a hajótörés után negyedik nap fából és gyeptől házat kezdett építeni, mely már egy hét múlva egészen lakhatóvá lett.

Négy hónapig folyvást agódtak a vadak miatt, de csakhamar meggyőződtek, hogy szigetek lakatlan s messze távol van más orszá-goktól. A szigeten tartózkodás különben nem volt kellemetlen. Hídedt alig érezték, a tenyészett pompás volt, izletes gyümölcsök és ehető madarak oly nagy számmal fordultak elő, hogy Pine valódi paradicsom-szigetnek nevezte el önkénytelen lakhelyüket. Az erdőben kenyérfa voltak s a síkságon keesekeforma vadállatok, melyeket sikerült megszelídíteniök és tejgadásra fogniok. Hal is nagy mennyiségben volt, úgy hogy az öt hajótöröttnek a megélhetés fölött nem volt oka agódnia. Egy évvel a szigetre jutás után mindenik leányuk gyermeke született s az a szaporodás évről-évre bekövetkezett s helyzetök így mindinkább kellemesebb lett. Pine négy neje közül mindegyiknek már nyári lakot is épített a hős erdőben.

Tizenhat év múlva már 47 gyermek volt a családban. Pine kedvence, az elveszett keres-

kedő leánya 15, az egyik szolgáló 13, a másik 7 s a negernő 12 gyermeknek lőn anyja. Midőn a legidősebb fiu felnőt, társat kerestek számára nőverei közül s önálló háztartást rendeztek be neki. Midőn Pine 60-ik születésnapját ünnepelte, melyből 40-et töltött a szigeten, egész családját összegyűjtötte s a gyermekek, unokák és dédunokák száma már 565 volt. Gondoskodott ezentúl arról is, hogy testvérek többé ne házasodjanak össze, mint az kezdetben elkerülhetetlen vala. Nehány gyermeket megtanított olvasni s kötelességükre tette, hogy havonként egyszer gyűjtsék össze a családot s olvassanak fel előtök egy fejezetet a bibliából. Négy neje közül csak egy élte túl őt, kedvence, a kereskedő leánya. Külön általa kijelölt helyen temették el őket úgy, hogy minden sir egy szögletet alkotott s e négyszög közepén jelölte ki saját sírját. Életének 80-ik évében, midőn már 60 évig lakott a szigeten, másodszor is összehívta valamennyi utódait, kiknek száma már 1798-ra nőtt. Egyeseket ismét megtanított egyes más európai szokásra, intette őket, hogy a keresztény valláshoz és az angol nyelvhez folytonosan ragaszkodjanak, még akkor is, ha netán idegenek jutnának a szigetre. Beszédje végével halált mondott istennek, hogy nemzetségét ennyire szaporította s elnevezte a szigetet Pine szigetének s a tőle származó népet angol pineknek. Népe között nejei után megkülönböztette az english, sparks, travor és ill törzset, mely utóbbinak ősanja a Filippine nevű néger nő volt.

Csaknem száz éves volt a tiszteletreméltó törzsfőnök, midőn az addig általa használt lakást az összes barnokkal és butorokkal legidősebb fiának adta át s kinevezte őt a többinek királyává. Átadott egyuttal neki egy önéletrajzot is, melyben regényes történetét gondosan följegyezte s figyelmeztette arra, hogy ha esetleg idegenek jutnának a szigetre, mutassa meg nekik s engedje, hogy lemásolják, hogy népének neve ne vesszen el a földről. 1697-ben végre, tehát 128 évvel Pine hajótörése után, egy *Sloeten* Kornél nevű holland kapitányt vetett a vihar e szigetre s a bámuló idegen Pine utódait már 16,000 lélekre felszaporodva találta.

EGY ANGOL TENGERTARTI KÓRHÁZ.

A tengerpartot máskülönbén eléggé kedvező körülmények között enyhe levegője és kellemes szélvívása következtében mindenütt gyógyító helynek használják fel, mert nemcsak a régi tapasztalat, de az orvosok tudománya is határozottan mellettök nyilatkozik. Maga az élet e tengerpartokon erőt ad a meggyengült testnek s e mellett a tengeri fürdő, melyet sokkal tovább s célszerűbben lehet használni, mint más hideg gyógyfürrásokat, a legjobb üdítő szerek közé tartozik. Ily körülmények között az emberbarátok egyik meleg ohajtása volt mindig, hogy a tengerpartok közelében alkalmas helyeken a szegények s különösen a beteg gyermekek számára az egészségát mindennemű követelményeinek megfelelő gyógyfürdőt állítsanak fel, s csakugyan minden művelt országban van már ily gyógyhely, mely általában igen sok áldást terjeszt.

A legkitünőbb ezek közt Angliában Margateben van, az úgynevezett «Royal Sea-bathing infirmary» («királyi tengeri fürdő-kórház»). Az intézetet már 1781-ben alapították s így száz esztendőnél több ideje áll fenn, de mintaszerűvé csak napjainkban lett, midőn egy nemeslelkű férfi, Wilson Erasmus orvos, közel fél millió forint költséggel egészen újjászervezte azt. Angliában nem tartozik a ritkaságok közé egyesek ily nemeslelkű alapítványa s Wilson e tekintetben már eléggé tisztelt nevet szerzett magának. Mint gyakorló orvos és tanár jelentékeny vagyont gyűjtött össze, de e vagyont tisztán közcélra használja föl. Számos más adományával közlélég legyen itt még fölemlitenünk, hogy a londoni egyetem orvosi karánál két tanszéket alapított s az Alexandriából Londonba vitt «Kleopatra tije» átszállítására egymaga 100,000 frtot ajánlott fel. Wilson ugyanis orvosi szakirói jellege mellett igen buzgó egyházi ember, főmerdekét áldoz egyházi és iskolai célokra, a bibliai régészeti társaság elnöke s mint ilyen Egyiptom múltjáról s az átszállított obeliszkről nagybecsű tudományos műveket írt. E kegyes hajlama vezethette arra, hogy az említett tengeri kórház számára oly nagy alapítványt tett s

A tarnóci kővült fa Nógrádmegyében.

ez magyarázza meg, hogy mint előre is megjegyezhetjük, a kórház részletei közül a kápolna bir legnagyobb becsese.

Magá az új nagyszerű épület egy emeletes, vörös téglából készült s mintegy 440 láb magas. A kápolna magában áll s külön van még a fürdőház is. A lakóhelyek, beteg-szobák és dajkák laka fölött aszfalttal kirakott veranda van, csinos góth balustráddal körülvéve. E hely 350 láb hosszú s igen kellemes sétatérül szolgál. A benső részben van 4 nagy betegterem a szükséges mellékhelyiségekkel (közök könyvtár is), négy dajkaszoza, két tágas nappali terem, a nagy uszoda s egy kápolna. A betegteremek hossza 56—63 láb s mindenik 24 láb széles s 16 láb magas. Az uszoda 60 láb hosszú s 30 láb széles, magassága 27 láb, mintegy 35—40 ezer gallon tengeri víz fér el benne, melyet gőzgéppel szivattyuznak be a tengerből. A többi helyiségek is megfelelően nagy terjedelműek.

Tiszta időben a betegek mind a tetőn vannak, mely külön részekkel bir a fiúk és leányok számára. E tetőről nagyszerű kilátás esik a nyílt tengerre s a villákkal borított partokon North Forelandtól Reculverig. Más oldalról pedig, az épület közepén levő gyönyörű kerten át ismét vidámító kilátás van a buja zöld rétekre és szomszéd községekre. A tetőkre négy kémény nyulik fel s e kéményeket úgy szerkesztették, hogy itt is meleget nyújtsanak a betegeknek. Mindenütt vannak padok és virágok, egyes részekben külön játszóhelyek a gyermekek számára. Rossz időben e tetőzet helyét pótolja az udvari kert körül elvonuló, átlag 10 láb széles folyosó, mely általában nyílt s vas oszlopai szö-

A csontárok kivájódása Ajnácskó vidékén, Gömörmegyében.

lökkel és folyondárokkal borítvák. A kápolna, melynek hossza 82 láb, szélessége 30 láb s magassága 50 láb, kicsinyben valódi domnak látszik. Igen szép épület, a régi angol és góth stíl vegyülete. 13 nagy ablakán, melyek mind egyike díszes üvegfestményvel van ellátva, egészen szabadon jó be a napsugár. A falakat is szép festmények borítják. Orgonája nagyhirű, felállítására előtt Londonban közszemlére volt kitéve. A fürdő helyiségekben minden kis rész porcellánnal van fedve, még a 27 láb magas falak is; tetőzetül vastag üveg szolgál, melyen keresztül azonban világosan lehet látni az egboltzatot.

A betegszobák berendezése valóban esodálatot kelt. Hogy semmiféle ragadós betegség gyökeret ne verhesen, a padlók kemény fából, a falak itt is pompás porcellánnal s a többi részek márvány kövekkel vannak kirakva. Minden szobában a falak szellőztető készülékkel vannak ellátva, a fűtés meleg gőz által pedig oly módon eszközöltetik, hogy mindenkor egyenlő meleg legyen a helyiségekben. A föld alatt levő gőzgép, mely a fűtésről s egyuttal a fürdőhelyiségeknek tengeri vízzel megtöltéséről gondoskodik, teljesen zajtalanul végzi munkáját. A betegszobákban ezenkívül még nyílt kandallók is vannak, de inkább díszítésül a betegek mulattatására, mint szükségből. Minden szoba e mellett telve van nagy értékű olajképekkel és színes kömetszetekkel a betegek gyönyörűségére. Ujabbán még az épület külső falaira is díszes falfestményeket készítettek.

A gyönyörű épületet közelebb szentelték föl s a négy nagy betegtermet az alapító az an-

gol trónörökös neje s három leánya nevére — Alexandra, Luiza, Viktória és Mand — nevezte el. Az angol sajtó csak magasztalással emlékezik meg az új épületről, mely minden kívánalomnak teljesen megfelel s e mellett a tetősétányban s a kerti folyosóban a szegény betegeknek bármely időjárás mellett megfizethetlen gyönyört és élvezetet nyújt. Valóban többet kívánni ily intézetről nem is lehet s csak ohajtásunkat fejezhetjük ki, vajha hasonló szép intézet a mi Fiuménk környékén is mielőbb létesülne.

NEVEZETES KÖVÜLETEK MAGYARORSZÁGON.

E napokban jelent meg dr. Szabó József legújabb és legterjedelmesebb munkája, a «Geologia. Kiváló tekintettel a petrografiára, vulkanosságra és hidrografiára», 700 ábrával, 2 kromolitográfias táblával. E nagyérdemű, 48 nyomtatott ivre terjedő munka közrebocsátásánál a tudós szerző és kiadó mindent elkövetett, hogy azt közhasználatra minél alkalmasabbá és vonzóbbá tegye. A Franklin-társulat nyomdájára a díszes munka kiállítására sok gondot és fáradságot fordított. A becses szakmunkából mi is bemutattunk ez alkalommal egy pár képet, mely hazai természeti ritkaságokat tüntetvén föl, a mi közönségünket is érdekelheti.

1. A tarnóci kővült fa Nógrádmegyében.

Ez a hazánkban előforduló legnagyobb kővültfa. Lelhelye *Tarnóc* Nógrádmegyében, a falutól keletnek félórányi távolságra az üledékes kőzet által képezett dombok völgyeinek egyikében, a romhányi gyaloguton, az u. n. Bórkáson. Volt idő, midőn az óriási kővült fatörzset még egészben együtt látták. Az ábra alján annak a—b vastagabb felét dr. Szabó is látta 1864-ben. Az a-val jelölt rész még nem vége a törzsek, mert az behatol a kőzetbe. A c—d rész jobbról szintén megvolt; de már elpusztult, el lett hordva. A hegy kívül *Augitrachit-tuffa*, mit *Nyírok* borít. A tarnóci kővült fa egész hosszúsága nem kisebb, mint 24 és 1/2 öl es ha a meg nem maradt koronát hozzá számítjuk, közel 30 öl lehetett élő korában. Kerülete a középtájon két öl. Azon körülmény, hogy a fa gyökereitől és a gyökérzet által átölelt kőtuskókkal együtt mozdult ki helyéből, következtetni engedi, hogy az ott helyben dült ki s a Trachit-tuffa fokként temette el. A ledőlta korhadásnak indult, mi egyes odvas helyektől kezdve gyorsabban látszott bekövetkezni. E korhadás eredménye, hogy egyrészt már széné kezdett átváltozni, midőn a kovasav az ép növényrészekkel anyagserébe lépett, mindannak mi még nem vált széné, helyét parányról parányra elfoglalván. Megemlítést érdemel az is, hogy a fagallyak azon része, mely a *Trachit-tuffából* felnyúl a *Nyírokig*, egészen fekete, abban a kovasodásnak kevesebb nyoma van; ellenben lejjebb több benne az opál-anyag. Évekkel ezelőtt egy telkes földbirtokos egyszerű épületet emelt a fatörzs vastagabb része fölé. Azonban az épület ajtaja régebben eltűnt, azóta boldog-boldogtan rongálja a természet e szép emléket.

2. A csontárok kivájódása Ajnácskó vidékén, Gömörmegyében.

Gömörmegyének *Bazalt* vidékén a Matraes és Ragácskó nyugati oldalán elterülő fensíkről lefolyó víz az agyagos kőzetben árkokat váj, melyek közül az ábrában kitüntetett árok híressé lett arról, hogy fenekeén a víz ős emlősök (mastodon, tapir, elefánt, stb.) csontjait hordja össze. Az árok kivájása az esővíz műve, de egyszersmind az is kivehető, hogy a hatás a kőzet különböző ellenállásánál fogva nem egyenletes. A legfelső réteg (a) *Nyírok*, ezzel a víz könnyen elbánik. A második réteg (b) *Bazalt-breccia* keverve homokkal, de valamivel nagyobb összefüggéssel bir, úgy hogy a víz romboló hatását feltartóztatja. Az alatta következő (c) iszapos *Homok*, az ez alatt elterülő (d) durvább *Homok* csekély összetartással, úgy hogy a több méternyire lezuhanó víz az árok fenekeén öblösen kimossa, mi által a *Breccia*-réteg padja túlhaladva lesz mindaddig, míg önsulya által zuhan a mélységbe. Az árok kepe ennél fogva időről-időre megváltozik.

NYIREGYHÁZAI KARCOLATOK.

Ábrányi Lajos rajzaival.

Nyiregyháza, július 23.

Itt-ott lézeng már csak néhány alak a megyeházi gyülesterem körül. Nyiregyháza már fölzihelődött és könnyű szívvel fordított hátat Nyiregyházaának. Fontosabb nekik a hordás és takarítás most, mint a semmittevésnek az a módja, mely a tanulás mesterségét jellemzi; az a sok ásitózás, fel- s alájárkálás a folyosókon, várva, míg rájuk kerül a sor.

Huriné volt az utolsó, a ki befogatta két sóvány «simkó»-ját robozó járművébe, hogy búcsút vegyen tanadási szereplésének színhelyétől. Szinte rosszul esik nélkülözni ezután az eszlári tanuk megszokott arczeit, a mint végig hevernek a vármegyeház gepes udvarán, előszedelőzködnek az osztóveres szalonnával, az asszonyok kebelökre emelik bámesz csecsemőiket, s tréceselve és sznyólkálva várják, míg a természetlekiált az ablakon. Mire aztán mind fölpattantak helyeikből, az asszonyok összesimíták kibontott hajjaikat, a leányok meg egyengették összegyűrt szoknyaikat, a férfiak zsebre vágják a félig kiszírt makrapipát. Hova is tűnt már Vay Gyurka ordas vén ábrázata, mely olyan volt, mint egy kiszakított kép valamely régi könyvből, a mit a szekrény mögött találnak meg a gyermekek egy nagy meszelés-kor. Mert bizony nagy surlás és meszelés is volt ez az egész ügy; sok vén butort kimozdított helyéből, sok oly lim-lomot hozott napvilágra, a miről már mindenki elfeledkezett, s a mi tán soha sem is fog többé szemünk elé kerülni. És hova lett Farkas Gábor falusbíró

Farkas Gábor eszlári bíró.

uramnak ünnepélyes alakja; az a simára fésült haj, mely oly sok paraszt bölcseséget takar, s tempózó modorának rangbeli emberre való öndes lustasága? Ki, ha beszél, mintha esztét is a tarisznyája fenekeéről kotorászna ki, a hol az gondosan behétt papirosba göngyölve lapul meg? Nincsenek itt többé. Csak a rajzoló ónja őriz meg belőlök egy-egy papírra vetett, elmosódó szürke vonást.

Solymosi János, Eszter testvére.

Vessünk meg egy utolsó tekintetet reájok. Solymosi János bezárja tompa orrával azt a családi fizionomiát, mely, mint a Bourbonoké, minden családtagon keresztül üti magát, az öreg Solymosinén kezdve, Zsófin, Eszteren végig, egész ő hozzáig. Ekehajtó Papp Józsefben is bucsút mondunk a paraszt-arisztokrácia ama kevés szavu, szögletes típusának, mely a legmerészebb fölnyenyel tudja lenézni azokat, kik nem bírják megérteni, hogy egy fagyókeret kivágni az eke alól nem olyan hamaros es könnyű dolog ám, mint Heumann fiskálisnak hat iv papírost tele firkantani mindenféle ákom-bákomokkal.

A debreceni subák, olajos kendők és avassal kent eszímák után tehát immár a kaputok következnek. És első sorban minden kaputok között a legkiporoltabbik, az Eötvös Károlyé, kiről

Papp József eszlári törvénybíró.

a legenda azt regéli, hogy naponta egy újonatuj ezres bankót visz be a szobaleány reggeli kávéja mellett a tálcán, s minden reggel színezüst kádban fürdetik. De a mi becsvágyát leginkább lekötö, az a magasztaló szavak édes madzaga, melyet társai fonnak számára. Még Friedmann is, ki a védők között szintén vezérszerpet visz, ha beszél, nem az elnökre néz, de ő rá vet oldalpillantásokat, ha vajjon kinyerte-e tetszését?

Az ügyvédek sorában napirendre kerül Szalay Károly is, a tiszteletbeli vádító, kinek

Szalay Károly magánvádló.

szerepe nagyobb érdekeltséget kivált azért kelt, mert az igazi vádló tiszteletbeli védő.

A tiszteletbeli tisztviselőnek az a jellemző karakterük a megyénél, hogy csak is szólanio lehet. A törvényszéknél még kevesebb. Itt csak gondolkodni szabad. Némán, türelmesen ült ott a «tiszteletbeli vádló» az egész tárgyalás alatt a terem legszélső ablakánál, ugyanazon asztalnál, a hol Solymosiné. Figyelmesen hallgatta a tárgyalás minden részletét, minduntalan jegyezte a védelem és tárgyalás azon momentumait, melyekre megjegyzése van. Sokat jegyzett...

Negyven napig böjtölt mint Krisztus a pusztában, nem sáskán, de szótlanságon és hallgatáson, a mi igazi prókatori böjt. Mindenki emlékszik meg első föllépésére, mely nagyon röviden ütött ki, midőn az urambátyámok prototypje fölemelkedett ülőhelyéből s hangján egyet köszörülve, kenetteljesen kezdé: «Tekintetes törvényszék!» De ennél többet nem is mondhatott, mert az elnök udvarias, de határozott kijelentése tudtára adá, hogy nem illeti szó. Szalay leült, hogy fel se keljen ülő helyéből hat álló hétig. S csak most szólal meg, midőn a végkifejles már a küszöbön áll s minden szem a börtönajtó felé fordul, találgatva, mi lesz a vádlottak sorsa. Azt dalolta a nóta:

«Hej! nyiregyházi vár kőből van kirakva,
De sok zsidó asszony sírva jár alatta».

S ha a zsidó asszonyok bánata dalba folyt, akadt viszont olyan is, mely a keresztények gyászatának éneklé me s ez tán még panaszosabban cseng fulunkbe:

«Kis Eszláron a faluban, mi történt,
Hogy a zsidók a magyar lányt megölték.
Ha megölték majd megszerveznek érte,
Megveri az isten őket az égbre.»

A kérdés csak az, ki tudja, meg lesznek-e vajjon a földiek is elégedve ezzel a negyedfoku bíróággal?

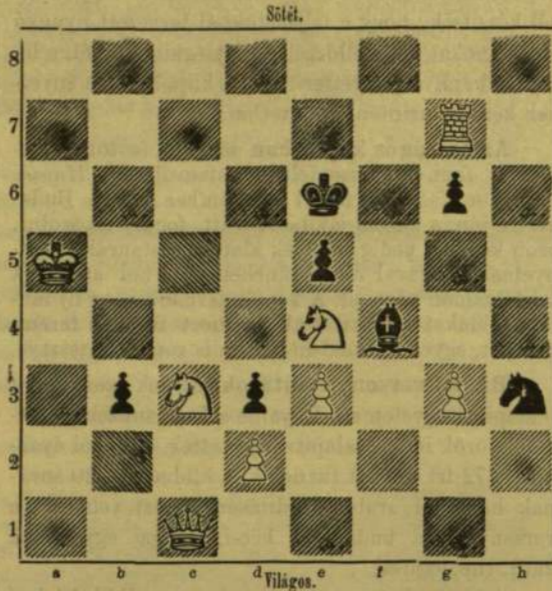
vakmerő embernek, abban a reményben, hogy a verseny napján tönkérked ember gyűlt össze, a mi meg is történt. Napok előtt a new-yorki lapok már azt írták, hogy Webb maga is aggodott vállalkozása sikerén. Megjelölt egy nagy örvényt, melyről félt, s melyről azt mondta, hogy csak izmatól, lélekző képességétől és ügyességétől függ majd az élete. Ez az örvény ölte meg, ha csakugyan valóban bizonyul a New-Yorkból e hó 25-dikén érkezett távirat. Webb ki nem kerülhet az örvény toleséré. A kapitány iszonyu küzdelmet fejtett ki, hogy kimeneküljön, de hiába. A tömeg visszafojtott lélekzettel nézte az iszonyu küzdelmet, melyben végre is az elemek győztek. A kapitány kimerülten elhagyta magát s eltűnt a habok közt.

A tiszta-eszlári bűnpörben e hó 27-én tette meg indítványát Szeffert főügyési helyettes. Senki sem kételkedett, hogy az indítvány a vádlotakra nézve fölmentő lesz, sőt arra nézve is általános a fel-fogás, hogy a törvényszék sem mond marasztaló íté-letet, de a hullacsempészet vádjánál fölmerült több súlyos gyanura hivatkozni fog. A roppant aranyu és titokzatos pör, mely oly régen foglalkoztatja a figye-lmet, az utolsó stádiumban is sokféle kérdésre inger-lőnek mutatkozott. Egyike az volt, hogy Scharf Mó-ricz a zsinagógában történt helyszíni szemle alatt előbbi vallomásaival nem egészen meggyezőleg adta elő a gyilkosság egyes részleteit; másképen határozta meg, hogyan feküdt Eszter. Ehhez most azt a magyarázatot adják, hogy a zsinagóga pitvarában a mult heti szemle alatt csak egy asztalt helyeztek el, mikor pedig az állítólagos gyilkosság történt, máso-dik asztal is volt, s ő vallomásában erről a másik asztaltól számít, hogy attól jobbra vagy balra. Van még más ellenmondás és hiányosság is a fu vallo-másában, a mire azonban szintén találtak magyará-zatot némelyek, azt tudnillik, hogy egy részletet szántszándékkal elhallgat, a gyilkosságban szereplők közül valakit megnevezni vonakodik, s ez a valaki tulajdon a fia. Persze ez csak olyan «lélektan» magyarázat, melynél a veséig kellene látni, de nem bizonyos, hogy csakugyan oda lehet-e látni. E lé-lektan fejtégetés adna kulcsot ahhoz is, hogy Móricz miért viseli magát oly gyűlöletesen apja irányában. Szóval a fu lélektan rejtélye még a legutolsó napok alatt is burkoltabb lett. Szalay Károly, a szerencsétlen Solyimosiné képviselője, hossza s beszédben mutatta ki a pör mindazon részleteit, melyek terhelők a vádlotakra. Utána a védőke a szó. A megállapított sorrend szerint először Funták, aztán Friedmann beszél, mind ketten hosszabban, Székely rövidebben; Heumann valószínűleg szintén hosszú beszédet tart. Eötvs hétéfőre marad s 3-4 óráig igénybe vevő be-zséddel fejezi be a védelmet. A törvényszék szerdán vagy csütörtökön hirdeti ki az ítéletet. Ezzel azonban még nincs vége. Jón utána egy csomó pör és vizsgálat. A tárgyalás alatt fölmerült vádak nyomán vizsgálatot indítanak Bary József vizsgáló bíró, Eg-ressey Nagy László királyi ügyész ellen. Egy pár lap sajtópórt kap, egy pár tanut hamis eskü miatt álli-tank törvényszék elé. Aztán hátra van még az Eszter holttestének föltalálására kifizőt 5000 frt ügye is. Ha csakugyan a dadai hullá lenne az Esz-terre, akkor Csepkanics tutajos állhat elő a követel-léssel, mert ő látta meg először a vizen uszó holt-testet. Az 5000 frt semmi esetre sem fog nyungton maradni. A kerülő, a ki a hatóságot értesíté a holt-test kifogásáról, szintén igényt tart rá.

ADAKOZÁS. A Halmi elhunyt jeles szimf-vezünk árvái részére Budapestról egy magát meg nem nevező ur 1 frtot küldött be szerkesztőségünk-höz. Az előbb érkezett összeggel együtt átadtuk a gyűjtés rendező bizottságnak.

A «Jogtudományi Közlöny» július 27-iki (30-ik) száma következő tartalommal jelent meg: A törvényhozó és végrehajtó hatalom viszonya egymáshoz alkotmányos államokban. Dr. *Horinka Imre* győri jogtanártól. — Eszrevételek az «Általános magánjogi törvénykönyv» tervezetének a «Dologi jog» tárgyú részére. Dr. *Haller Károly* kolozsvári egyetemi tanártól. — Az erdélyi birtokrendezési eljá-rásról. *Kaplány Géza* erzsébetvárosi tészki bírótól. — Jogirodalom: Die Ergebnisse der Finanzstrafjus-tiz in Oesterreich seit der Einführung des Gefälligstraf-gesetzbuches von 1. Juli 1835. Von Dr. *jur. Franz Meisel*. — Törvénykezési Szemle: Kapcsolatos hagya-tékok tárgyalása. Dr. *F. S.* közjegyzői helyettesétől. — Különfélék. — MELLEKLET: Curiai Határozatok. A budapesti kir. tábla elvi jelentőségű határozatai. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

SAKKJÁTÉK.
1232-ik számú feladvány. Koszta A.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1227. sz. feladvány megfejtése.
Közt és Kockelkorntól.
Megfejtés.
Világos. Máté.
1. d6-d7 Ba8-c8: (a)
2. Ve5-d5 + Ke6-d5: (b)
3. d7-c8: V matt.
b.
2. Ke6-e7
3. d7-c8 H: matt.
a.
1. Ke6-f7
2. Kf4-f5 t. sz.
3. Ve5-f8 matt.
Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József. Nagy-Dobronyan Németh Péter. Budapestben K. J. és F. H., Andorfi Sándor. A népszerű ijtusági sakk-kör. A veszprémi iparos olvasó-kör. A pesti sakk-kör.

HALÁLOZÁSOK.

Vass JENŐ, a «Sárrét» című lap szerkesztője, a sárréti takarékpénztár-egylet titkára, elhunyt Berettyó-Ujfaluban, 41 éves korában. Közbecsülésben élt férfi volt, kinek halála nemcsak azért korai, mert az élet java szakaszában következett be, hanem mert a közjó és hasznos szolgálatok készséges és lel-kes embere húnvt el benne, ki Biharmergye sárréti részén minden mozgalomnak élén állt, buzdított és jó példával járt elől. Rést vetett a takarékpénztár, a kisdődő, a nőegylet, stb. alapításában, s Berettyó-Ujfalú társadalmi és művelődési ügyének lendület-ben szintén jelentékeny része volt. Lapjában is min-dig ily irányban hatott. Sokféle kiterjedő érdeklő-dését az sem kerülhette ki, hogy a magyar irodalom újjaszületésének korszakát jelölő Bessenyei György nyughelyét a mai nemzedék már nem is tudta, hol keresse. Lelkes férfakkal bizottságot alakított, a csoportokat kiküzdötték, gyűjtést indítottak díszes em-lékre, s néhány hét elől ünnepélyesen föl is állí-tották az emléket. Vass Jenő után nagy tevékeny-ségi kör maradt üresen, melyet szerényen, zaj nélkül, de eredményesen töltött be. Hosszas betegkedés vetett végét életének. A rokonszenves férfit az egész Sárrét mély megilletődése kísérte sírjába.
Weszprémi GÁSPÁR, Hajdumegye közkedvelt-ségi alispánja és az alsó-zsabolcs-hajdukerületi ref. egyházmegye gondnoka meghalt H.-Boszörményben 72 éves korában. Hosszas községi pályáját ügy-vedi diplomával mint boszörményi rektor 1835-ben kezdte, majd jegyző lett, 1847-ben pedig hajdukerü-letti tiszti főügyész; 1849 végén a Hajdu-kerület ka-pitányává nevezték ki, 1851-ben derecskei szolga-bíróvá; 1862-ben a kerületi törvényszék bírója lett. Kedvelt és pontos férfi lévén, 1867-ben a Hajdu-kerület alkaptányává választották, s az maradt, míg-nem Hajdumegyévé oszlott föl a kerület s ekkor a megye alispáni székére emelték. Özevegét és öt gyer-meket hagyott hátra.
Elhunytak még a közelebbi napokban: Idősb CZARÁN JÁNOS, birtokos, 75 éves korában, Seprőcsön. — BÁRÓ PUTÉNYI KÁLMÁN, cs. k. kamarás és nyug-tűzérőrnagy, Szighligréten. — SZÉLL ISTVÁN, Abád és Tisza-Sz.-Imre községek volt jegyzője, hosszas szen-vedés után, Karcagon. — PUM JÁNOS, 58 éves korá-ban, Beregszászon, hol községi mellett temették el. — HASENAUER AGOSTON, Sopron város érdemes főmérnöke, 53 éves korában. — VADÁSZ JÓZSEF, Sze-ged város kerületi tiszti orvos, ki 48 évet töltött közegészségügyi szolgálatban. — HORVÁTH GYULA, somogy-beleznai földbirtokos, Gleichenbergben. — CSABRÁDY GÁBOR, kún-inajsi tanító, kinek a kertet-szet gyakorlásában sok érdeme van, 47 éves korában, Özevegét és öt kiskorú árvát hagyva maga után. — MEDVEZSKY ISTVÁN, m. k. államasvati tisztviselő, 45 éves korában, Budapestben. — BAKOS JÓZSEF, a bud-

pesti Viktória-gőzmalom tisztviselője, 28 éves korá-ban, Csorváson. — HAVAS LÓRÁND, Havas Imre kir. ügyész és neje szül. Szalay Zsófi fiacskája, Szent-Lőrinczen. — SZABÓ GYULA, debreczeni polgár, 34 éves korában. — HORVÁTH PÁL, nagykanizsai nép-iskolai igazgató, a tanügy egyik derék férja. — CSENKEY ALBERT, a gr. Pálffy-család nyugalmasított jószágigazgatója, 84 éves korában, a pozsonymegyei Fel községben.
ÖZV. BURGER JÓZSEFNE szül. Bauer Ludovika, köz-tiszteletben élt és kiterjedt rokonságú hölgy, 65 éves korában, Sopronban, honnan Algyőre a családi sir-boltba szállították. — ÖZV. NÁMENYI ANDRÁSNE szül. Matusz Ágnes, Náményi József budapesti törvény-széki bíró édes anyja, Abauj-Szántón. — VADÁ-WEISZNE szül. Löwenberg Fanni, a «Tisza» bizto-sító-társulat osztályfőnökének fiatal neje, Debreczen-ben. — ÖZV. RÖSSLER JÓZSEFNE szül. Feller Anna, dr. Rössler István kassai jogakadémiai tanár édes anyja, Kassán. — NAGY SÁMUELNE szül. Mezei Ka-talin, Hajdu-Szoboszlón. — TÓTH MÓZSENE szül. Finta Borbála, a felvinczi ref. lelkész neje, 44 éves korában. — FISCHER LAJOSNE szül. Mázter Teréz, 26 éves korában, Miskolczon. — VANNAY MARISKA, Van-nay Dénes 22 éves leánya, Tornallján.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.
Régi ideál. Ebből nagyon jó vers lehetett volna, ha a komoly érzés és a humor hangját jobban össze-olvasztania sikerül. Így nincs egyetlenes hatás; egyes részei jók, az alaphang el van tévesztve.
Niger. Itt-ott látszanak a teljesség nyomai, de még a kezdet elején van. A dalszám nem tudja kerekíteni, a kifejezésben szabotások és költőiség hiányzik. — Az ajánlköztát sem vehetjük igénybe, mert el vagyunk látva szergéddel.
HETI NAPTÁR. Julius hó.
Nap Katholikus és protestans G6r6g-Orosz Izraelita
29 V 6 II Mártha sz. 6 10 Beatr. A. 17 B 6 Marina 24 Démüt
30 H Abdon és Szen Abdon és Szen. 18 Jázint vt. 25
31 K Lojoiat Ignác Germán 19 Düs, Mak. 26
1 S Vass sz. Pé. Vass sz. Pé. 10 Héls prof. 27
2 P Portinnucula Gusztáv, Istv. 21 Sim. és Jan. 28
3 P István vt. meg. Ágot. 22 Magdol M. 29
4 S Domonkos Justin, Dom. 23 Tróim, Fók. I. A. R. S.
Hóidváltásai: Első negy. 11-én 2 6. 45 pk. regg.

Tartalom.
Szöveg: Dr. Szabó József. *Szonagh Tamástól*. — Hajnái séta. Költemény. *Szomahazy Istántól*. — Hadas Balázs ur. Élektép. *Irta Szivos Bela*. — A köztársaság szobrának leleplezése. — Falu végén. — Izlés és szaglás snjátéga. (Ujabb vizsgálatok nyomán.) *K. T. K.-tól*. — Jolán. Angol regény. *Irta Black William*. — Egyveleg. — A francziák a magyarok párisi kirándulásáról. — A magyar utasokhoz (Borner Henrik költeménye, a «Théâtre Français»-ban szavalta: *Dudlay Kissasszony*.) *Sachely Józseftől*. — A legnevezetesebb Robinzonád. — Egy angol tengerparti kórház. — Nevezetes kövületek Magyarországon. — Nyiregyházi karcolatok. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halá-lozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.
Képek: Dr. Szabó József. — A köztársaság szob-rának leleplezése Párisban, a július 14-iki nemzeti ünnepe. — Hunnia Párisban. Clairvin György alle-gorikus rajza a magyarok párisi fogadtatása alkalmá-ból. — Falu végén. Tölgyessy Arthur festménye után. — Jolán. — Francia emlékére — a magyarok párisi látogatása emlékére. — A taróczi kövület a Nógrád-megyében. — A esontárok kivájdóása Ajnácskó vidé-kén, Gömör-megyében. — Nyiregyházi karcolatok: 1. Farkas Gábor eszlári bíró. 2. Solymosi János, Eszter testvére. 3. Papp József eszlári törvénybíró. 4. Szalay Károly magánvándó.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)
Szines selyem Surah, Satin merveilleux, atlaszok da-maszok, selyemrips és taf-fotak, 1 frt 30 kr. méterje, egész 7 frt 40 kr.-ig, szállíthatnak egyes öltö-nyökre ugy, mint egész végben bémentesen a házba Henneberg G. (királyi udv. szállító) selyem-gyári raktára által, Zürichben. Mintákat posta-fordultával. Egy levél díja a Svájcza 10 kr.

A felülmúlhatannak ismert eredeti Singer varrógépek családok és kézművesek részére, melyek 1 frtos heti részlet. (vélkre 5 frtos havi részlet) fizetés mellett Neidinger G. úrnál Budapest, váci utca 26. szám alatt kaphatók, a s. t. közönségnek legjobban ajánlhatók. 1006

Eskór (epilepsia) és minden ideg-betegség lelválást gyógyít-tatik dr. Kilisch specialista által, Dresdenban (Szász-orország). — Ezer meg ezer gyógyítás. A párisi tudományos társaság aranyérme.

Egy hatzoz hasábzott petisoz, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

A BUDAPESTI KERESKEDELMi AKADÉMIA

folyó évi szeptember hó 1-sején huszonhetedik évfolyamát nyitja meg. Midőn ezt a szülők és gyámok figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük hogy az intézet célja: a kereskedői pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alap-ján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is, minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudomá-nyai, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még meliőt a kereskedésbe lépének, az iskolától telhetőleg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — Az intézet igazgatását, szervezetét, tantervét, a felvételi feltéte leket tárgyzó értesítőt az igazgatóság kívánatra bémentesen megküldi. Ugyancsak az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást az intézetben fennálló és a fővárosi kereskedő testület, valamint az intézet vezérbíróságsága által alkotot alapítványi tandíjmentes helyeket és a tandíjmentesség el-nyerését illetőleg. 1115
Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak joga-sítva, hogy hadkötelezettséget mint egy évi önkéntesek teljesítsék. Az 1883/4. iskolai év elején az intézetnél egy évi kereskedelmi szaktan-folyam fog megynittatni olyan ifjak számára, kik gymnásiumi vagy realskolai érettségi bizonyítványt nyertek, és tisztán a kereskedelmi szaktudományo-kat egy év alatt elajátítani óhajtják. E tanfolyamról részletebb felvilágosítást egyszerű megkeresésre adatik. Budapest, váci kört 23. sz.) 1883. július 21.
A kereskedelmi Akadémia igazgatósága.

Margitszigeti gyógyfürdő
Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg ártézi forrás — porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykésülékekkel — nagyszerű kert — 300 tel-jes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belsőfürdők — na-ponta zene. — Kórházok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredménnyel használtott: Kőszvény — az izületek, iz-mok, esonthártya, ideghüvely, idült eszusa. A esz. köszvény, eróimívi behatások, typhus, után fellépő hűdések. — Zsibák. — A esont bántalmakat, esonstúzt, izületi bajokat és külsőrtéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bőr-bántalmak. — Vízelési nehézségek. — Méh- és hüve bántalmak. — A hévíz belső-leg eredményel használtott: idült gyomorhurmal és hási pangásoknál. — A szigetben van gyógyertár, ellátva mind-neműt ásányvízzel. Rendelő orvos: dr. Verzár. Bérleteknél ugy a fürdő, mint menetjegyek együttes váltásánál ár-leengedés. A szigetben lakó fürdővendékek a fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés.

A fürdő-iden június 1-én nyitattik meg.
A lakások megrendelése a szigetben a felügyelőségi irodában. 6379
A Margitszigeti felügyelőség Budapestben.

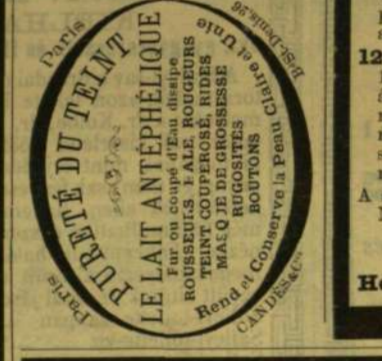
A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
A gazdasági termelés terén amerikai versenynek jelentősége és valódi okai.
Irta
SZABON FORDITÓTTA
TOMSIK ISTVÁN.
Ára füve 2 frt.

TARTALOM. Az éjszakamerikai gazdasági viszonyokról eddig közzétett jelenté-sek hiányai. — Az Egyesült-Államok talajviszonyai. — A gazdaság általános helyzete Észak-Amerikában. — Falusi állapotok társadalmi és gazdasági szem-pontból. — Viszonyok a város és falu között. — A vasút-ügy. — Cooperatív a gazdaság szolgálatában. — A gazdasági lendület egyéb emeltyüi. — Ama ne-hézségek, melyekkel az éjszakamerikai gazdaságnak küzdenie kell.

Non plus ultra Kuba-kavé
Epen most érkezett, nagyon zama-tos, erős, finom ízű, nagyszemű
1 kilo 1 forint 80 kr.
továbbá következő fajátu nagyon
Gyöngy Cayton kávé 1.58
Gyöngy Costarica zöld 1.68
Gyöngy Manilla, világos 1.65
Arab Mokka 1.54
Áfrikai Mokka 1.54
Menado (Aranyjava) 1.90
Java malang, zöld 1.39
Domingo, világosított 1.40
Santos, tiszta ízű 1.30
Rio, nagyon erős 1.20
Fabia, jó ízű 1.18
Jamaika, erős és jó 1.14
Kimmstrát, szolgáknak — 96
kiloja: mely postán, utánvét mel-lett 4/4 Kó. tartalommal, minden-féle csészé- és pásta bémentesen küldetik úgy, hogy az átvételnek semmi költségét sem kell viselni.
MAITI R. TRIESTBEN.

! SZÉPSÉG!
A legjobb szer- A 200 lappal a 70 kr. szeségének megártá-sára a
bortisztító papír
Három kötet.
Ára füve 4 forint 80 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent és minden könyvker-keskedésben kapható:
Fáy András összes beszélei.
Három kötet.
Ára füve 4 forint 80 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
DÖNTVÉNYTÁR.
A magyar kir. Curia elvi jelentőségű határozatai
Kiadja a JOGUDOMÁNYI KÖZLÖNY szerkesztősége.
Uj folyam. I. kötet. (XXIX. folyam.) Ára füve 2 forint.
Uj folyam. II. kötet. (XXX. folyam.) Ára füve 2 forint.
Uj folyam. III. kötet. (XXXI. folyam.) Ára füve 2 forint.
Uj folyam. IV. kötet. (XXXII. folyam.) Ára füve 2 forint.
Elsőbb megjelent:
I-II. folyam. 2 frt. — VIII-IX. folyam. egyenként 2 frt. —
III-VI. folyam. egyenként 2 frt. — X. folyam. 2 frt. —
VII. kötet. 2 frt. 50 — XI-XXVIII. folyam. egyenként 2 frt.

Tárgymutató a Döntvénytár
(m. kir. Curia semmitőszéki és legf. ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai).
I-XV-dik és XVI-XXV-dik folyamaihoz.
Szerkesztette Dr. DÁRDAY SÁNDOR.
Ára füve egy-egy kötetnek 2 frt 80 kr. — Angolviaszonba kötvő 3 frt 60 kr.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad
BÉCSBEN: Dukos M. Riemergasse 12, Schalek
Henrik Wollzeile 12, és Oppelk A. Stubenbastei 2.

Telegramm!!

Epen most érkezett meg a következő fontos sürgöny
Hatóságilag lezárattott
 haláleset miatt a mechanikai szövődés, gyár áruba bocsátat-
 tatik, adjon el valamennyi női nagy kendőt minden áron.
 A gyár igazgatója.
 Vonatkózással a fentebbi táviratra van szerencsém
 ezennel tudomásul hozni, hogy
6800 darab Graziella női
 tavaszi és nyári
nagy kendőt,
 melyet a gyártól elárúsítás végett átvettem,
csupán 95 krajczár
 rendkívüli olcsó áron adom el.

Azaz: Egy Graziella női nagy kendőt csak 95 kr-ért
 mindenkinek, míg t. i. a készletben tart, eladok.
Még sohasem létezett. Ezen szinompompás kendő-
 ket bizonyára minden nő ismeri Graziella kendők néven.
 ennél fogva további ajánlatra nem szorulnak, miután a
 fentebbi ritka esemény, valamint a hibetelen, rendkívül
 olcsó ár magában is elég ajánlat. — Ezen nagy női ken-
 dők különösen tartós Graziella pamutból vannak szövö-
 rojttal ellátva, pompás színekben és francia legdiva-
 tosasabb árnyékolással készítve, vörös, fehér, szürke,
 drapp, skóli, török, barna, fekete, kockás minden árnyé-
 kolással, kék és szivárványszínekben és míg a kész-
 letben tart, készpénzért vagy utánvét mellett megköl-
 detnek.

Ha valaki valóban meszerüti olcsó, nélkülözhetlen
 kendőt akar, azonnal forduljon az alóli címhez, mert a
Graziella-pamut, a munkadíj sokkal többé került, mint
 amennyi az egész kendőért számlítatik.
 Nélkülözhetlenek a kendők minden nőnek házban,
 utcán, sétán, gyógyhelyen, kertben, mezőn erdőben,
 valamint az uton. Cím: 6652

Einzig Filiale der Tücher-Weberei.
 Bécs, Innere Stadt, Kolowratring Nr. 9. V.

ANDEL J. ÓVSZERE A MOLY ELLEN.

Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja
 arra, hogy a feli ruhákba, szőrmékbe, bőrökhöz, sőt a rend-
 kívül kárlelkony moly be ne fészkelje magát; a leghatásosabb és
 legszálthatatlanabb különlegességekből van úgy összeállítva mi-
 szerint annak biztos hatására teljesen számoltatni.

ANDEL J. gyógyfű-kereskedése „a fekete kutyához“

Hus- (Dominikaner-) Gasse, PRAG.
 Budapesten Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.

Raktárak a vidéken mindenütt, hol erre
 vonatkozó híresek vannak kifüggesztve.

ANDEL J. tengertüli pora.

Az Anel J.-fele újonnan feltalált
 tengertüli por nem a közönséges
 feregporok vehető, hanem egy
 rendkívüli, direkt készített s
 1000-szer megvizsgálást és kitünő-
 nek talált specialitása porok fe-
 lüléte.

féreg-porzó fecskendő
 veendő. Az emlelt por, lehet mondani, természet feletti erő-
 vel bír, kiirtja a poloskát, bolhát, svábhogarat, munn-
 kafejéket, molyt, legyot és hangyaféregét, egyáltalán az
 egész féregt lehet csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp,
 hogy a feregéből semmiméni maradék sem hagy vissza. Ara
 üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab fereg-
 porzó gép ára 40 kr. Kapható Budapestén Török József
 gyógyszerésznél király-utca 12. Továbbá raktárak a követ-
 kező városokban: Arad: Rozsnyai Matyas, Brassó: Jákó-
 lás, Eger: Köllner Lorincz, Eszék: Dienes J. D. Ka-
 posvár: Bóchoy Sándor, Kecskemét: Katona Zsigmond,
 Léva: Medveczy Sándor Miskolc: Dr. Szabó Gyula. Munkács:
 Draxler Ferenc. Székesfehérvár: Diebolla György.
 Szeged: Barcz János. Temesvár: Tarczy István.

Az ipar csodája!!

Csak 2 forint 70 kr.
 EGYES-EGYEDÜLI

zseb-óra

amerikai Christor-aranyból.

CSAK EGYEDÜL

pótolhatja a valódi arany órákat.
 E csoda-óra, melynek járásért kezesség vállaltatik
 s melyet a közönség kedvelté tenni igyeke-
 zünk, semmi esetre se o gyermek-óra, hanem legjobb
 munkásaink által szabályozott óra mindenki hasz-
 nálatára, s képviselőnk HECHT VILMOS ur által
 csak 15 héten át adatik el csak 2 frt 70 krnyi fölötté
 mesés áron, hogy bárkinek módjában legyen ily órárt
 szerezni s azt megítélhet i.

Továbbá minden egyén,

ki ezen órárt megveszi, kap ezenkívül ajándék gyanánt
 tehát egészen ingyen
 1 dísz-órálánczot legfinomabb arany-falacbonban,
 1 óra-függvényt amerikai Christor-aranyból,
 1 pár készelő-gombot pompás kivitelben,
 1 dísz-medalliont devesekkel és képekkel,
 1 pár fágódt brillant utánzóttól,
 1 gyűrűt amerikai Christor-aranyból.
 Minden darab szekrénykébe van csomagolva.

Képviseelőnk kötelezve van ezen ajándékokat minden
 óra megrendelőjének ingyen mellécsomagolni.
 Paris, Boulevard de Temple 21.
 Egyedüli megrendelési hely: 7201

WILHELM HECHT,

Bécs, I., Christinengasse 2.

Gyarmatárak, új heringek stb.

Közvetlen a tengeren tül vidékekről való hozatal által, kivétező nagyra
 olcsó áron. Postán, postabérmétesen, 6 kilo o. e., ismert postás
 szolgálat mellett.

Mocca, val. igen nemes, zam. 6...	Matjes Présent, uj legn. 13 1/2
Ceylon-gyöngy, igen fin. erős. 5 30	Matjes uj fr. nagy. 25 30
Plantage-Ceylon, brill., szep. 5...	Kövé heringek, uj, nagy. 30 1/2
Plantage-Ceylon, finom, erős. 4 00	Kövé heringek, * középső. 45 1/2
Cuba extraf. nagyon finom, erős. 4 00	Kövé heringek, * kisiny. 30 1/2
Cuba ff. igen kelvelt. áru. 4 30	Csemegeheringek, ff. pik. 200 1/2
Menado extraf. nagysz. barna 5 15	Holland. tejheringek uj. 25 1/2
Arany-Java igen nagy. z. enyhe 4 75	Uj burgonya, igen szép 5 kilo 1 1/2
Szaga-Java ff. erős. enyhe. 4 30	Lazsaheringek, füst. 30 db. 2
Gyöngy-Mocca igen ff., erős. 4 30	Ural-Caviar, uj, durvasz. kilo 2
Java zöld, ff. igen erős, kiadó 3 75	Eib-Caviar, uj, durvasz. kilo 2
Santos zöld, zamatos, szep. 3 45	Tengeri rák, prima 8 doboz 3 1/2
Campanos gyöngy-zamatos. 3 30	Lazsac fr. prima jelez. 8 doboz 3 1/2
Rio-reell, zamatos tiszt. 3...	Olajos sardínia uj. ff. 18 doboz 1 1/2
Táblariz, extraf. aproz. 1 45	Ananas és barack, 6 n. doboz 4
Táblariz, ff. nagysz. 1 30	Családi tea fek. extraf. kilo 4
Táblariz, f. durvasz. 1 15	Családi tea fek. ff. kilo. 2 1/2
Gyöngy-Sago, biat. v. kel. ind. 1 60	Jamaica rum, v. extraf. 4 l. 2

Kérem, czigémet üzletem utánzóival össze nem tévesztetni.
 E. H. Schulz, Altonában, Hamburg mellett.
 1088 Fennáll 1864 óta.

VASÁRNAPI UJSÁG

31-ik szám 1883. BUDAPEST, AUGUSZTUS 5. XXX. évfolyam.

Előfizetést felfüldetek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre --- 6 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: félévre --- 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
 Kisebbségi előfizetésekhöz a postai
 megátározott vitellj is csatlakod.

LESSEPS FERDINÁND.

HA a krónika egyszer összeszedi azoknak
 neveit, kik nagy munkákat vittek végbe
 s hasznót okoztak az emberi nemnek,
 nem fogja elhagyhatni a Lesseps Ferdinándét.
 Ő volt az, a ki a XIX. század egyik legnagyobb-
 szerű művét megalkotta, mely tehnikai tekin-
 tetben épügy, mint politikai, pénz- és jogügyi
 tekintetben a legnagyobb nehézségekre ütkö-
 zött. Két tengert kötött össze s ezzel negyed-
 résznyire kurtította meg azt a világforgalmi
 utat, melyen addig a nyugat a távol kelettel
 érintkezett.

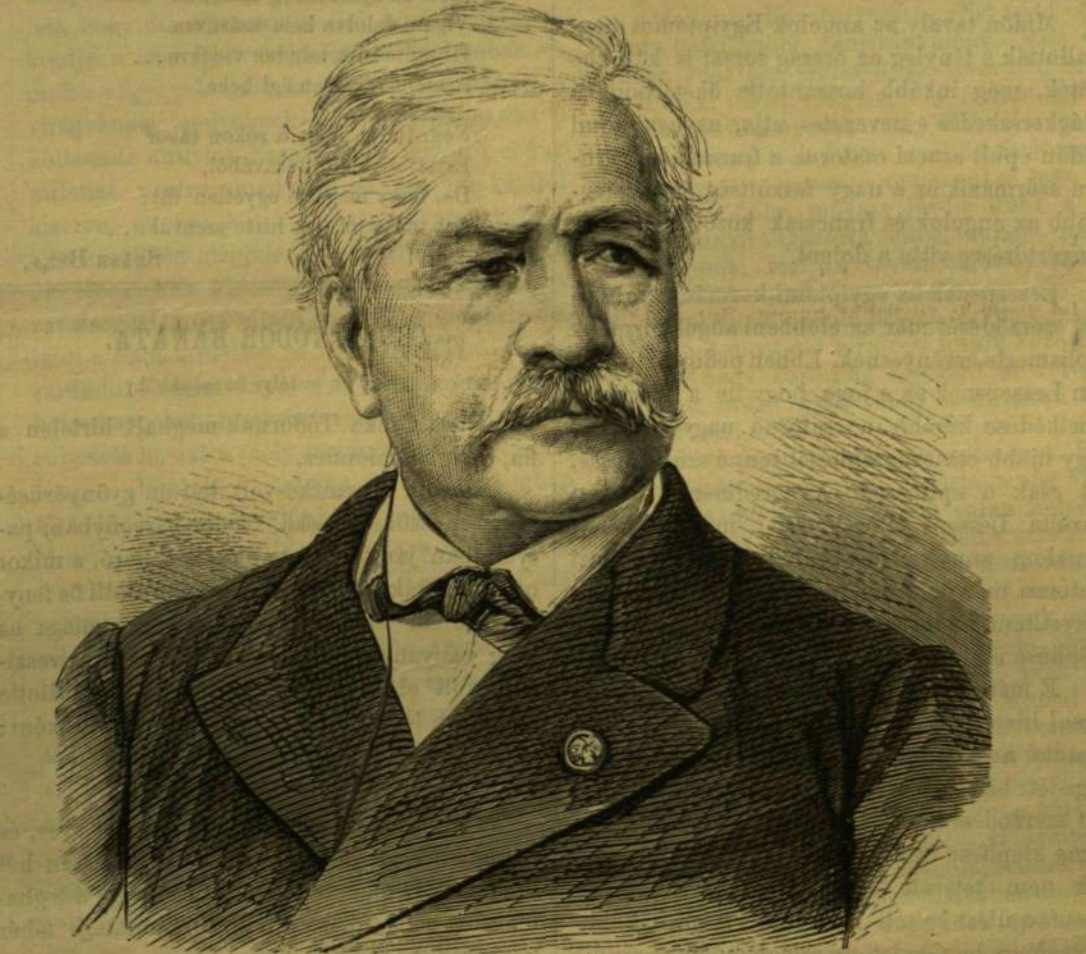
Lesseps Ferdinándnak arcképe és élet-
 rajza már 1869-ben megjelent a „Vasárnapi
 Ujság”-ban. Azóta azonban Lesseps másfél évt-
 zedet töltött el fáradhatatlan munkásságban,
 nagyszabású eszmék és tervek készítésében s
 neve mindenütt előfordul, a hol világra szóló
 fontossága munkába fogott a mérnöki tudomá-
 ny. Neve azóta jutott kapcsolatba a panamai
 szoros keresztültörésével, mely két világ-óceánt
 köt víziutall együvé, a korinthusi csatornával,
 mely körül Tírr István tábornok hazánkfa és ő
 utasításai és tanácsai nyomán jár el és legköze-
 lebb a Szahara-sivatagnak tenger alá borításá-
 val, minek most terjeszté be terveit a francia
 kormányhoz. Azonfölül neve a magas politiká-
 ban is szerepel s két nagyhatalom nyugalma
 és békes egyetértése függ az ő magatartásától.

És mind a mellett, hogy ily nagy gondok
 terhelik vállait, rá ér betölteni szerepét a csalá-
 dában, a társadalomban is, élénk részt vesz
 nemzete érzelmi nyilvánításában s legközelebb
 is ő volt a Párisba ellátogató magyarokat fogadó
 francia bizottságnak az elnöke.

A jelentőségen kívül tehát, mely az ő
 személyéhez fűződik, minket a rokonszenv is
 arra ösztönöz, hogy újra foglalkozzunk azzal a
 férfival, a kinek egyéb nagy tulajdonai között
 ott van a mi szemünkben ama kedves vonás
 is, hogy nemzetünket igazán, őszinte szívvel
 szereti.

Lesseps Ferdinánd 1805-ben született Ver-
 saillesben, oly apától, ki mint kitünő diplomata
 a kormány ügyvivőjeként Marokkóban, Cadix-
 ban, Egyiptomban, Livornóban, Korfuban, Fila-
 delfában, Szíriában s utóljára Tuniszban nem
 csekély érdemeket szerzett azon a téren, mely
 utjában ismét előtérbe lép, a francia gyarmato-
 sítási politika terén. Ferdinánd maga is

1854-ben visszatért Egyiptomba, melynek
 alkirályával, Szaid pasával bizalmas baráti vi-
 szonyba lépett. Ekkor érlelődött meg nála az
 óriási terv, hogy a szuezi földszoros keresztül-
 vágya, vízi utall kösse össze a Földközi-tengert a
 Vörös-tengerrel. Az öreg alkirály tetszését is
 megnyerte a nagyszerű eszme, hogy a régi
 farakkal, kik hajdan több ízben megkísérlették
 ily csatorna építését, versenyre kelhet s oly mű-
 vet hagy hátra, mely örökösé teszi nevének
 dicsőségét. Tüstént aláírta a szerződést.
 Hanem ezzel sok bajt is szerzett magának.
 Tiltakozások egész özönével borították el s fő-
 kép az angolok mindent mozgásba hoztak, hogy
 rákényszerítsék az engedély visszavonására. De
 az alkirály szilárdul megmaradt elhatározása

LESSEPS FERDINÁND.

Halljátok! Honfiak! Csodáljátok!

4350 darab pompás
 inga-óra

ébresztővel és riasztóval
 csak 3 frt 45 kr.

a trónörökös pár jól talált és színes
 kiviteli pompás arcképpel.

Ezen folséges inga-órák éhenfa-utánzat, vagy
 dísfakeretben, legfinomabban csiszolva és rája in-
 gával és 2 bronzszállyal vannak ellátva.
 Ezen előnévén kívül az óráknak még azon megfizet-
 hetlen tulajdonsága is van, hogy sötét éjjel
 számlapja világít és Magyarország
 szent koronája is világít

fölötté csodálatos, violaszínű, büvézi szép fényben
 s ez intenzív világítási képességért

10 évi kezesség vállaltatik.
 A népeség minden osztálya, ezek között magas
 uraságok és magas méltóságok viselői is, kik ezen
 órárt látták és megérették, mintegy megígérve, vala-
 nak ezen. még soha nem létezett szépség- és
 hihetetlen olcsóságtól.

Kötelességünknek ismerjük azoknyíl minden olva-
 sónkat arra figyelmeztetni, hogy amióta órák egyál-
 talában léteznek, ehez hasonló praktikus és ily hihe-
 tetlen olcsó még nem létezett, mert

csodáld, kedves olvasó,
 mily kellemes, mily megkapó, ha éjjel az ember fel-
 ébred s anélkül, hogy gyertyát kellene gyújtania, az
 óra büvézi szép fényben, barátságosan ragyog fe-
 léje s sötét éjjel pontosan, percze és más-perczre
 az idő-állást megmutatja; epügy kelt fel bennünket
 ez az óra ébresztő készülékével, bármely, tetszésünk
 szerinti órában.

A legtöbb családban, a legtöbb hivatalban e disz-
 óra immár nélkülözhetlené vált, sőt mi több, házi
 barátát vált s küldjön belőle, míg a készletben tart,
 csekély 3 forint 50 krajczárban vagy utánvét
 mellett beküldése ellen. 6720

Magyarország lobogóját
 ugyszintén legkedvesebb, szeretett trónörökös párnk
 születésének és egybekelésének emlékezetes évsmá-
 jait pillantja meg a meglepett olvasó a pompás ki-
 viteli aranyszalagokon, melyek a számlapon disz-
 lenek. — P. stár megrendelések, valamint távirati
 megbízások következőkép címzendők:

Konsortium für Uhren-Industrie,
 Wien, I., Kolowratring 9. Parterre.
 (Az utányoma ti os.)

SALICYLSAV-KÉSZÍTMÉNYEK

KIHLHAUSER H.
 okl. gyógyszerésztől és illatszergyártóól Grácban.
 A Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegyint labora-
 toriumából, azon feletté kedvező eredmények után-
 melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb.
 tanár urak kísérletei előidézték, már világhír vitte
 ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó
 anyag, és nem csak fényesen érvényesül mindennemű
 belső bajok ellen, hanem célirányos összetételben
 még fölülmulhatlan óvszer a bőrre, hajra és fogakra
 nézve. Anticeptikus hatása különösen rendkívüli:
 megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel
 együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is.
 Salicyl-toilette szappan --- darabja ára 50 kr.
 Salicyl-toilette z --- --- --- 70 *
 Salicyl-fo póp --- --- --- 50 *
 Salicyl-fo póp --- --- --- 60 *
 Salicyl-sz. viz --- --- --- 60 *
 Salicyl-haténács --- --- --- 50 *
 Salicyl-haténács (lábak izzadása ellen) * --- 50 *

Forraktár Magyarországára nézve:
 TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapestén,
 király-utca 12. szám.

Az általános közkeveltségben részesült

mohai **ÁGNES** forrás

hazánk egyik legszevásvdúsabb

SAVANYUVIZE

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál
 s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló
 bajaiában. Általában a víz mindazon köröknél kiváló
 figyelmet érdemel, melyeken a szervei élet támogatása
 s az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt
 kedveltségnek örvend.

Forrásleírások kívánatra ingyen szolgáltatnak.
 Friss töltésben mindenkor kapható

ÉDESKUTY L.
 m. k. udv. szállítónál, Budapest, Erzsébet-tér 7.
 Ugyszintén minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedés-
 ben és vendéglőben. 6404

„vörös szentkeresztű disznóport“

mint a sertéseknel nyaranta előforduló betegségek biz-
 tos gyógyszerét használati utasítással ellátva ajánlani.
 Egy doboz „vörös szentkeresztű disznóport” ára, egy
 kilogramm tartalommal 50 db disznóra, avagy 100 db
 malacra 2 frt. — Ugyszintén ajánlom aprómarchavész
 ellen a „Zsáspaal” folyadékot. Egy üveg
 ára 50 kr. és „Villanyos tészta” patkány-
 mérget. Egy bádog szelence ára 1 frt.

Ezen szerek megrendelhetők Nagyszalontán
 Podhraczký Ferencz,
 gyógyszerésznél.
 1056

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestén megjelentek
 s minden könyvtárnál kaphatók:

OLCSÓ KÖNYVTÁR

legjobban megjelent füzetei.
 Szerkeszti GYULAI PÁL.

- 156. Kisfaludy Károly. A pártitűk. Vigjáték 3 felv. 20 kr.
- 157. Gyulai Pál. Szilágyi és Hajmási. Költői beszély. 20 kr.
- 158. Bernardin de Saint-Pierre. Pál és Virginia. 30 kr.
- 159. Kemény Zsigmond. Élet és irodalom. 30 kr.
- 160. Petőfi Sándor beszélyei. 30 kr.
- 161. Le Sage. A sánta ördög. Ford. Varga Bálint. 60 kr.
- 162. Dagonics András följegyzései. 30 kr.
- 163. Gréville Henrik. Arulás. Regény. Fordította Huszár I. 80 kr.
- 164. Schiller. Wallenstein halála. Ford. Hegedűs I. 40 kr.